VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VZDĚLÁVÁNÍ V BEZPEČNOSTNÍCH TÉMATECH NA ZŠ ZDICE

Autor práce: Lucie Frýbertová, DiS.
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Lucie Frýbertová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Vzdělávání v bezpečnostních tématech na základní škole

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Education in Safety Topics at Zdice Elementary Schools

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):
doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Prosinec 2025

Cíl bakalářské práce:
Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jak jsou témata dopravní výchovy a kyberkriminality začleňována do vzdělávání na Základní škole Zdice a zohlednit, jak škola pracuje s požadavky zakotvenými v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní školy. Vedlejším cílem je identifikovat nejčastější problémy a překážky, které mohou bránit efektivnímu začlenění bezpečnostního vzdělávání do výuky.

Student: Lucie Frýberová, DiS.	*11.12.2025* *datum*	*podpis* Frýbertová
Vedoucí práce: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	11.12.2025 *datum*	*podpis*

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	22.1.2026 *datum*	*podpis*
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	22.1.2026 *datum*	*podpis*
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	1.2.2026 *datum*	*podpis*

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z.ú. ČESKÉ BUDĚJOVICE

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. PhDr. Miroslavu Sapíkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

FRÝBERTOVÁ, L. *Vzdělávání v bezpečnostních tématech na ZŠ Zdice: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 71 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.

Klíčová slova: bezpečnostní vzdělávání, základní škola, dopravní výchova, kyberkriminalita, Rámcový vzdělávací program

Bakalářská práce se zabývá problematikou vzdělávání v oblasti bezpečnostních témat na základní škole, se zaměřením na dopravní výchovu a problematiku kyberkriminality a online bezpečnosti. Hlavním cílem práce je zjistit, jakým způsobem jsou tato témata začleňována do vzdělávacího procesu na Základní škole Zdice a do jaké míry jejich realizace odpovídá požadavkům Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Vedlejším cílem je identifikovat faktory, které ovlivňují efektivitu výuky bezpečnostních témat, a poukázat na případné problémy a překážky jejich realizace.

Práce je koncipována jako teoreticko-empirická. Teoretická část vychází z analýzy odborné literatury, legislativních dokumentů a kurikulárních materiálů a zaměřuje se na vymezení bezpečnostního vzdělávání v systému základního školství, jeho legislativní ukotvení a specifika dopravní výchovy a prevence kybernetických rizik. Praktická část je založena na kvalitativním výzkumu realizovaném formou strukturovaných rozhovorů s pedagogickými pracovníky Základní školy Zdice. Výsledky ukazují, že bezpečnostní témata jsou do výuky začleňována převážně průřezově napříč předměty a doplněna projektovými aktivitami a spoluprací s externími subjekty. Dopravní výchova je realizována zejména na prvním stupni, zatímco na druhém stupni je její zastoupení nižší. V oblasti kybernetické bezpečnosti je patrná snaha reagovat na aktuální rizika, avšak míra systematičnosti výuky se liší.

Závěrem lze říci, že ačkoliv má bezpečnostní vzdělávání na sledované škole své pevné místo, jeho efektivita je ovlivněna především mírou systematičnosti, koordinace a odborné podpory pedagogů. Současně se ukazuje, že klíčovým předpokladem jeho účinnosti je propojení jednotlivých vzdělávacích aktivit, jejich pravidelnost a návaznost napříč výukou i preventivními programy školy.

ABSTRACT

FRÝBERTOVÁ, L. *Education in Safety Topics at Zdice Elementary Schools: Bachelor Thesis.* České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 71 pp. Supervisor: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.

Key words: safety education, elementary school, traffic education, cybercrime, Framework Educational Program, Elementary school Zdice

The bachelor's thesis addresses the issue of education in the field of safety topics at the elementary school level, with a focus on traffic education and the issue of cybercrime and online safety. The main aim of the thesis is to determine how these topics are incorporated into the educational process at Zdice Elementary School and to what extent their implementation corresponds to the requirements of the Framework Educational Programme for Elementary Education. A secondary aim is to identify factors that influence the effectiveness of teaching safety topics and to highlight potential problems and obstacles in their implementation.

The thesis is designed as a theoretical-empirical study. The theoretical part is based on an analysis of professional literature, legislative documents, and curricular materials, and focuses on defining safety education within the elementary school system, its legislative framework, and the specifics of traffic education and the prevention of cyber risks. The practical part is based on qualitative research conducted through structured interviews with teachers at Zdice Elementary School. The results show that safety topics are mostly integrated across subjects and supplemented by project activities and cooperation with external organizations. Traffic education is mainly implemented at the lower level, while its presence at the upper level is lower. In the field of cyber safety, there is an evident effort to respond to current risks of the digital environment; however, the level of systematic instruction varies.

In conclusion, although safety education has a firm place at the observed school, its effectiveness is primarily influenced by the level of systematic approach, coordination, and professional support for teachers. At the same time, it is evident that a key prerequisite for its effectiveness is the interconnection of individual educational activities, as well as their regularity and continuity across teaching and preventive school programmes.

Obsah

Úvod 9

1 Cíl a metodika bakalářské práce 10

2 Legislativní rámec vzdělávání v bezpečnostních tématech na základních školách v České republice 11

2.1 Kurikulární a zákonné zakotvení bezpečnostního vzdělávání 11

2.2 Prevence rizikového chování v systému školského práva 13

2.3 Školní metodik prevence a institucionální zajištění prevence 17

3 Bezpečnostní témata v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání 19

3.1 Historický vývoj 19

3.2 Realizace bezpečnostních témat ve školní praxi 20

4 Dopravní výchova v základním vzdělávání 24

4.1 Vymezení dopravní výchovy v RVP a její organizační zajištění 24

4.2 Realizace dopravní výchovy a její efektivita v praxi 25

5 Kyberšikana a kyberkriminalita 30

5.1 Kyberšikana jako forma online rizikového chování 30

5.2 Školní prevence kybernetických rizik 32

6 Úloha školy a pedagogů při realizaci bezpečnostního vzdělávání 37

7 Současná realizace bezpečnostní výuky na Základní škole Zdice 40

8 Výzkum realizace výuky tématu dopravní výchovy a kyberkriminality na ZŠ Zdice 41

8.1 Postavení a význam bezpečnostního vzdělávání v rámci výchovně-vzdělávacího procesu školy z pohledu realizovaného výzkumu 42

8.2 Organizační a kurikulární ukotvení bezpečnostních témat v kontextu realizovaného výzkumu 44

8.3 Realizace dopravní výchovy a témat kyberbezpečnosti ve školní praxi na ZŠ Zdice 45

8.4 Faktory ovlivňující efektivitu výuky a možnosti dalšího rozvoje bezpečnostního vzdělávání 47

9 Komparace výsledků výzkumu s požadavky k Rámcovému vzdělávacímu programu pro základní vzdělávání 49

Závěr 52

Použitá literatura 54

Seznam zkratek 57

Seznam příloh 58

Přílohy 59

Úvod

Bezpečnost dětí a žáků představuje v současné společnosti významné téma, které se stále výrazněji promítá také do oblasti základního vzdělávání. Škola se již neomezuje pouze na předávání vědomostí, ale plní rovněž důležitou preventivní a výchovnou funkci, jejímž cílem je připravit žáky na zvládání rizikových situací každodenního života. Mezi oblasti, které v tomto kontextu nabývají na významu, patří zejména dopravní výchova a problematika kyberkriminality a online bezpečnosti.

Dopravní prostředí i digitální prostor se staly běžnou součástí života dětí již v raném věku. Žáci základních škol se denně pohybují v silničním provozu a současně aktivně využívají moderní informační a komunikační technologie. Tyto skutečnosti s sebou přinášejí řadu rizik, na která je nezbytné děti systematicky připravovat prostřednictvím cíleného vzdělávání. Úloha školy v této oblasti spočívá v předávání informací a také v rozvoji odpovědného chování, schopnosti rozpoznat nebezpečí a adekvátně na něj reagovat.

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku vzdělávání v bezpečnostních tématech na základní škole, konkrétně na příkladu Základní školy Zdice. Pozornost je věnována způsobům začleňování dopravní výchovy a témat souvisejících s kyberkriminalitou do výuky, a to v kontextu požadavků vyplývajících z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Práce propojuje teoretická východiska s empirickým šetřením, jehož cílem je zachytit reálnou podobu výuky těchto témat a identifikovat faktory, které její realizaci ovlivňují.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, jak jsou témata dopravní výchovy a kyberkriminality začleňována do vzdělávání na Základní škole Zdice a zohlednit, jak škola pracuje s požadavky zakotvenými v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní školy. Vedlejším cílem je identifikovat nejčastější problémy a překážky, které mohou bránit efektivnímu začlenění bezpečnostního vzdělávání do výuky.

Bakalářská práce je koncipována jako teoreticko-empirická. Teoretická část se zaměřuje na problematiku vzdělávání v bezpečnostních oblastech na základních školách, se zvláštním důrazem na Základní školu Zdice. V jejím rámci je nejprve vymezen širší rámec bezpečnostního vzdělávání v základním vzdělávání, přičemž hlavní pozornost je věnována oblasti dopravní výchovy a problematice kyberkriminality a online bezpečnosti. Tyto oblasti jsou v práci chápány jako významné součásti prevence rizikového chování žáků a jako témata úzce související s jejich každodenním životem.

Teoretická část vychází z analýzy odborné literatury, platných právních předpisů a koncepčních dokumentů, které vymezují obsah a formu bezpečnostního vzdělávání na základních školách, zejména ve vztahu k Rámcovému vzdělávacímu programu pro základní vzdělávání. Pozornost je věnována rovněž roli školy a pedagogických pracovníků při realizaci bezpečnostních témat a specifikům výuky dopravní výchovy a vzdělávání v oblasti digitální bezpečnosti.

Praktická část práce je založena na kvalitativním výzkumu, konkrétně na metodě strukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor tvoří osoby podílející se na výuce bezpečnostních témat na Základní škole Zdice. Rozhovory jsou zaměřeny na způsoby realizace dopravní výchovy a výuky témat souvisejících s kyberkriminalitou, na používané výukové metody a postupy a na vnímání schopností žáků orientovat se v rizicích silničního provozu a digitálního prostředí.

Získaná data jsou analyzována s cílem zachytit aktuální podobu výuky bezpečnostních témat na dané škole, identifikovat faktory, které tuto výuku ovlivňují, a posoudit míru souladu realizované praxe s požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Výsledky výzkumu slouží jako podklad pro formulaci závěrů a doporučení směřujících ke zkvalitnění bezpečnostního vzdělávání a ke zvýšení informovanosti žáků v oblasti dopravní a digitální bezpečnosti.

2 Legislativní rámec vzdělávání v bezpečnostních tématech na základních školách v České republice

Tato kapitola se zaměřuje na kurikulární a zákonné zakotvení bezpečnostního vzdělávání v systému základního vzdělávání a na institucionální zajištění prevence rizikového chování. Nejprve je analyzováno postavení bezpečnostních témat v rámcových vzdělávacích dokumentech a jejich právní závaznost podle školského zákona. Následně je pozornost věnována systému primární prevence rizikového chování, jeho historickému vývoji, koncepčním dokumentům a metodickým zdrojům, které určují směřování preventivní politiky ve školství. Závěrečná část kapitoly se zabývá rolí školního metodika prevence a organizačním zajištěním preventivních opatření na úrovni školy.

2.1 Kurikulární a zákonné zakotvení bezpečnostního vzdělávání

Bezpečnostní témata ve vzdělávání nelze v současných podmínkách chápat jako izolovanou nebo okrajovou oblast, ale jako součást širšího rámce vzdělávací politiky reagující na proměny moderní společnosti. Rostoucí komplexnost bezpečnostních rizik, technologický rozvoj a změny životního stylu dětí a mladých lidí se promítají také do požadavků kladených na vzdělávací systém. *„Bezpečnostní problematika odpovídá potřebám společnosti v současné etapě jejího vývoje. Komplexnost bezpečnostních témat se dotýká mnoha vzdělávacích oblastí a dílčích vzdělávacích oborů. Z tohoto pohledu je zřejmé, že bezpečnostní témata nelze vyjmout z jednotlivých oborů a soustředit celou problematiku do jednoho vzdělávacího oboru“.*[1]

Z tohoto důvodu jsou bezpečnostní témata v základním vzdělávání pojímána průřezově a zasahují do více vzdělávacích oblastí, aniž by byla soustředěna do jediného samostatného vyučovacího předmětu.[2]

Základním kurikulárním dokumentem, který vymezuje obsah a cíle vzdělávání v oblasti bezpečnosti, je Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) Tento dokument stanovuje závazný rámec pro vzdělávací obsah a určuje, jakým způsobem mají být bezpečnostní témata do výuky začleňována. V jeho pojetí jsou bezpečnostní otázky

[1] KOVAŘÍKOVÁ, M. Revize vzdělávacího obsahu bezpečnostní problematiky pohledem klíčových aktérů kurikulární reformy. Online. *Pedagogika*. 2025, roč. 74, č. 3. ISSN 2336-2189. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/23362189.2024.3212. [cit. 2026-02-03], s. 230.

[2] KOVAŘÍKOVÁ, M., Revize vzdělávacího obsahu bezpečnostní problematiky pohledem klíčových aktérů kurikulární reformy. Online. *Pedagogika*. 2025, roč. 74, č. 3. ISSN 2336-2189. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/23362189.2024.3212. [cit. 2026-02-03].

spojeny například s ochranou člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, s dopravní výchovou, prevencí kriminality a v návaznosti na probíhající revize také s oblastí kybernetické bezpečnosti a práce s informacemi. RVP ZV tak vytváří obsahový základ pro systematické vzdělávání žáků v oblasti bezpečnosti.[3]

Právní závaznost Rámcového vzdělávacího programu je zakotvena v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Tento zákon vymezuje rámcové vzdělávací programy jako základní nástroj státu pro regulaci vzdělávacího obsahu a stanovuje, že určují cíle a povinný obsah vzdělávání a také zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Součástí tohoto vymezení jsou rovněž požadavky na materiální, personální a organizační zabezpečení vzdělávání a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví při jeho realizaci.[4]

Zákon dále stanoví, že rámcové vzdělávací programy musí odpovídat aktuálním poznatkům vědních disciplín a pedagogicko-psychologickým poznatkům o účinných metodách vzdělávání přiměřených věku a vývojovým možnostem žáků. Tento požadavek se promítá i do průběžných úprav RVP ZV, které reagují na nová společenská a bezpečnostní rizika, včetně rozvoje digitálních technologií a s nimi souvisejících rizik. Odpovědnost za vydávání a aktualizaci rámcových vzdělávacích programů nese Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, přičemž veškeré změny jsou zveřejňovány způsobem umožňujícím dálkový přístup.[5]

Současné kurikulární pojetí bezpečnostního vzdělávání jako průřezové oblasti umožňuje flexibilní začlenění témat do různých vyučovacích předmětů a přizpůsobení jejich obsahu konkrétním podmínkám školy. Tento přístup na jedné straně podporuje mezioborové propojení a umožňuje reagovat na aktuální potřeby žáků, na druhé straně však může vést k určité míře roztříštěnosti a nesystematičnosti výuky. Vzhledem k tomu, že bezpečnostní témata nejsou zpravidla realizována jako samostatný vyučovací předmět, jejich zařazení a rozsah se mohou výrazně lišit mezi jednotlivými školami i učiteli.

Z tohoto pohledu lze uvažovat o tom, že formální zakotvení bezpečnostního vzdělávání v rámcových dokumentech samo o sobě nezaručuje jeho efektivní realizaci v praxi. Významnou roli zde sehrává způsob, jakým jsou tato témata interpretována na úrovni školních vzdělávacích programů a jak jsou následně přenášena do konkrétní výuky.

[3] Tamtéž
[4] ZÁKONY PRO LIDI. *Zákon č. 561/2004 Sb.: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. Online. 2004. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561. [cit. 2026-02-03].
[5] Tamtéž

Pokud není věnována dostatečná pozornost koordinaci a systematickému plánování, může docházet k nerovnoměrnému pokrytí jednotlivých oblastí a k opomíjení některých témat.

2.2 Prevence rizikového chování v systému školského práva

Součástí vzdělávání v bezpečnostních tématech je rovněž prevence rizikového chování, která úzce souvisí s oblastmi dopravní výchovy, kyberkriminality a online bezpečnosti. Tyto oblasti jsou v rámci vzdělávacího procesu chápány jako významné prostředky směřující ke snižování rizikového chování žáků a k posilování jejich schopnosti orientovat se v situacích, s nimiž se setkávají v každodenním životě. Prevence rizikového chování tak představuje nedílnou součást bezpečnostního vzdělávání a je realizována systematicky v rámci činnosti školy.

Poskytování programů poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních je v České republice legislativně zakotveno ve školském zákoně č. 561/2004 Sb. Kdy zákon vymezuje rámec, v němž jsou poradenské služby realizovány, a stanovuje jejich významnou roli v oblasti prevence rizikového chování. Konkrétní podmínky a způsob provádění prevence, včetně organizace poradenských služeb ve školách, jsou dále rozpracovány v prováděcím právním předpisu, kterým je vyhláška č. 72/2005 Sb.[6]

Poradenské služby ve školách jsou zajišťovány v rámci školy a jejich poskytování je v kompetenci ředitele školy. Tyto služby se zaměřují zejména na prevenci rizikového chování, podporu vzdělávání žáků, spolupráci se školskými poradenskými zařízeními a poskytování metodické podpory pedagogickým pracovníkům.[7]

Prevence rizikového chování představuje nehomogenní oblast, která zahrnuje různé přístupy a intervence rozvíjené v několika rezortních liniích. V praxi se proto setkává školská, zdravotnická a kriminalitně-preventivní perspektiva, které se vzájemně doplňují, ale zároveň se částečně překrývají. Jednoznačné vymezení hranic mezi jednotlivými typy prevence není samozřejmé a jejich obsah i způsob realizace je ovlivňován tím, na kterou

[6] PROCHÁZKA, M. *Metodik prevence a jeho role na základní škole.* Praha: Pasparta, 2019. 124 s. ISBN 978-80-88290-28-5, s. 28-30

[7] ZÁKONY PRO LIDI. *Zákon č. 561/2004 Sb.: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. Online. 2004. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561. [cit. 2026-02-03].

oblast je v daném období kladen větší důraz, například prostřednictvím financování, koncepčních dokumentů či celostátních kampaní.[8]

Historický vývoj primární prevence rizikového chování v České republice ukazuje, že jednotlivé oblasti prevence se vyvíjely nerovnoměrně a dlouhodobě bez jednotného rámce. Před rokem 1989 neexistoval ucelený systém prevence a preventivní aktivity byly spíše nahodilé, tematicky zúžené a často založené na odstrašování. Po roce 1989 začala prevence postupně směřovat k profesionalizaci a systematičtějšímu pojetí, přičemž nejrychleji se rozvíjela oblast prevence užívání návykových látek, která významně ovlivnila formování dalších preventivních přístupů. Současně se postupně posilovala potřeba koordinace, standardizace a hodnocení kvality programů, neboť bez jasně vymezených cílů, cílových skupin a návaznosti intervencí nelze prevenci dlouhodobě řídit ani ověřovat její účinnost.[9]

V tomto období se do oblasti prevence začaly výrazněji zapojovat také nestátní neziskové organizace a odborná pracoviště, která se podílela nejen na realizaci preventivních aktivit, ale také na vzdělávání pedagogů a dalších odborníků. Jak uvádí odborná literatura, *„období mezi lety 1995–1997 lze obecně označit za období, kdy se poprvé začíná vážněji diskutovat o problémech primární prevence užívání návykových látek a o způsobu, jak ji koordinovat a provádět“*.[10]

Postupně tak docházelo k formování odborné diskuse o podobě a směřování preventivních programů a k hledání efektivnějších metod práce s cílovými skupinami. Dalším důležitým krokem ve vývoji prevence bylo zavádění standardů kvality preventivních programů a důraz na jejich systematické hodnocení. V první dekádě 21. století se začala více prosazovat snaha o profesionalizaci prevence, která zahrnovala mimo jiné tvorbu metodických doporučení, zavádění certifikací kvality preventivních programů a rozvoj evaluačních nástrojů. Tyto kroky směřovaly k tomu, aby preventivní programy nebyly realizovány pouze intuitivně nebo nahodile, ale aby vycházely z odborných poznatků a byly pravidelně vyhodnocovány z hlediska své efektivity.

[8] MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství.* Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK Praha a VFN Praha: 2015. 328 s. Monografie. ISBN 978-80-7422-392-1, s. 17-28

[9] Tamtéž

[10] MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství.* Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK Praha a VFN Praha: 2015. 328 s. Monografie. ISBN 978-80-7422-392-1, s. 21.

Postupně tak vznikal komplexnější systém prevence, který propojuje školní prostředí, odborné instituce i další aktéry podílející se na prevenci rizikového chování.[11]

Na koncepční úrovni je současný systém prevence rozpracován v Národní strategii primární prevence rizikového chování na období 2019–2027, která představuje základní strategický dokument Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro oblast primární prevence u dětí a mládeže. Dokument navazuje na předchozí strategii z let 2013–2018 a vychází z jejího vyhodnocení i ze SWOT analýzy systému prevence realizované krajskými školskými koordinátory ve spolupráci s MŠMT. Na jeho přípravě participovali zástupci státní správy, samosprávy, škol, vysokých škol, nestátních neziskových organizací i odborných společností, což potvrzuje jeho meziresortní charakter.[12]

Národní strategie 2019–2027 vymezuje základní pilíře politiky primární prevence, mezi něž patří systém, koordinace, legislativa, vzdělávání, financování a monitoring, hodnocení a výzkum. Ke každému pilíři jsou stanoveny konkrétní cíle a priority a jejich naplňování je konkretizováno prostřednictvím navazujících akčních plánů vytvářených vždy na tříleté období. Po uplynutí tohoto období dochází k jejich vyhodnocení a formulaci dalšího akčního plánu, čímž je zajištěna kontinuita a průběžná aktualizace preventivní politiky.[13]

Strategie rovněž vymezuje samotný pojem primární prevence rizikového chování jako soubor výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních a dalších intervencí směřujících k předcházení výskytu rizikového chování, k omezení jeho rozvoje, ke zmírnění jeho projevů nebo k řešení jeho důsledků. Dokument rozlišuje specifickou a nespecifickou primární prevenci a uvádí základní formy rizikového chování, mezi něž patří například agrese, šikana a kyberšikana, záškoláctví, závislostní chování, rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, poruchy příjmu potravy či sexuální rizikové chování. Tyto oblasti jsou dále metodicky rozpracovány v Metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování a jeho tematických přílohách.[14]

---

[11] MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství.* Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK Praha a VFN Praha: 2015. 328 s. Monografie. ISBN 978-80-7422-392-1, s. 17-28

[12] MŠMT. *NÁRODNÍ STRATEGIE PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE NA OBDOBÍ 2019 – 2027*. Online. Dostupné z: https://msmt.gov.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf. [cit. 2026-02-17].

[13] Tamtéž

[14] Tamtéž

Významným hodnoticím a metodickým zdrojem jsou tematické zprávy České školní inspekce, které sledují bezpečnostní podmínky ve školách a naplňování preventivních opatření. Z jejich zjištění vyplývá, že většina základních škol je hodnocena jako vstřícné a bezpečné prostředí, přesto byly identifikovány určité nedostatky zejména v oblasti bezpečnosti prostor a prevence rizik v rámci zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Nedostatky byly zaznamenány například v učebnách, tělocvičnách, chodbách nebo venkovních prostorách. Zprávy zároveň poukazují na postupné zlepšování bezbariérového prostředí ve školách. Inspekční činnost tak představuje významný nástroj kontroly i metodické podpory v oblasti prevence a bezpečnosti.[15]

Podrobnější data České školní inspekce zároveň ukazují konkrétní oblasti, ve kterých se nedostatky v oblasti bezpečnosti školního prostředí objevují nejčastěji. *„Porušení v oblasti bezpečnosti prostor bylo ČŠI zaznamenáno v 9,9 % kontrolovaných a hodnocených škol. Nejčastější nedostatky byly zaznamenány již tradičně na chodbách a v šatnách (2,5 %), v běžných (2,8 %) a odborných (1,4 %) učebnách, v tělocvičnách (2,8 %) a ve venkovních prostorách jako jsou dvory a zahrady (2,5 %)“.*[16]

Obsahové zakotvení prevence rizikového chování v základním vzdělávání je dále rozpracováno ve vzdělávací oblasti Člověk, zdraví a bezpečí. Tato oblast je vymezena na základě celostního pojetí zdraví a zajišťuje systematický rozvoj pohybových dovedností, tělesné zdatnosti, zdravého životního stylu a preventivní ochrany zdraví v běžných situacích i při mimořádných událostech. Reaguje rovněž na aktuální společensko-politické události, které mají dopad na zdraví a bezpečí žáků, a zdůrazňuje potřebu podpory jejich odolnosti, odpovědného jednání a schopnosti rozhodovat se ve prospěch zdraví a bezpečí.[17]

Současný systém primární prevence rizikového chování v České republice je vystavěn jako komplexní a koncepčně ukotvený celek, který propojuje legislativní, institucionální i metodickou rovinu. Z dostupných dokumentů a strategií je patrné, že prevence je vnímána jako dlouhodobý proces, jenž má systematicky reagovat na proměňující se

[15] MŠMT. *KONCEPCE PŘÍSTUPU MŠMT K BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ VE ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH V REGIONÁLNÍM ŠKOLSTVÍ ČR*. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/02/Koncepce-BOZ-1.pdf. [cit. 2026-02-17].
[16] MŠMT. *NÁRODNÍ STRATEGIE PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE NA OBDOBÍ 2019 – 2027*. Online. Dostupné z: https://msmt.gov.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf. [cit. 2026-02-17], s. 21
[17] NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Člověk, zdraví a bezpečí*. Online. Dostupné z: https://prohlednout.rvp.cz/zakladni-vzdelavani/vzdelavaci-oblasti/czb. [cit. 2026-02-17].

formy rizikového chování dětí a mládeže. Přesto se v praxi ukazuje, že mezi teoretickým nastavením systému a jeho reálnou realizací může existovat určitý nesoulad.

Jedním z faktorů, který tuto skutečnost ovlivňuje, je organizační a časová náročnost preventivních aktivit ve školním prostředí. Školy jsou zatíženy řadou povinností vyplývajících z kurikulárních i administrativních požadavků, což může vést k tomu, že prevence rizikového chování není vždy realizována v požadované hloubce a kontinuitě. Preventivní programy tak mohou být v některých případech vnímány spíše jako formální součást školní dokumentace než jako aktivní nástroj systematické práce se žáky.

Dalším aspektem je rozdílná kvalita realizace preventivních aktivit mezi jednotlivými školami. Ta je ovlivněna zejména personálním zajištěním, odbornou připraveností pedagogických pracovníků a mírou podpory ze strany vedení školy. Zatímco některé školy dokáží prevenci pojímat jako integrální součást vzdělávacího procesu a aktivně ji rozvíjet, jinde může zůstávat spíše na okraji pedagogické činnosti.

2.3 Školní metodik prevence a institucionální zajištění prevence

Součástí systému školské prevence rizikového chování je funkce školního metodika prevence, jejíž postavení a náplň práce jsou vymezeny právními a koncepčními dokumenty resortu školství.[18] Tato pozice se v českém školství začala systematicky rozvíjet v druhé polovině 90. let 20. století, kdy byla původně spojena především s protidrogovou prevencí a často ji vykonával výchovný poradce. Postupně však docházelo k rozšiřování jejího zaměření i kompetencí.[19]

Standardní činnosti školního metodika prevence jsou upraveny vyhláškou č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a navazujícími metodickými dokumenty Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Činnost školního metodika prevence má metodický, koordinační, informační a poradenský charakter a zahrnuje zejména podíl na tvorbě, realizaci a vyhodnocování preventivního programu školy, koordinaci preventivních aktivit zaměřených na různé formy rizikového chování a metodickou podporu pedagogických pracovníků při

[18] PROCHÁZKA, M. *Metodik prevence a jeho role na základní škole.* Praha: Pasparta, 2019. 124 s. ISBN 978-80-88290-28-5, s. 28-30

[19] KNOTOVÁ, D., Školní poradenství. Praha: Grada, 2014. Pedagogika. ISB N 978-80- 247-4502-2, s. 52-54

preventivní práci se žáky. Nedílnou součástí této role musí být té spolupráce školy s externími odbornými institucemi a orgány působícími v oblasti prevence a intervence.[20]

Výkon funkce školního metodika prevence je podmíněn splněním stanovených kvalifikačních předpokladů. Metodik prevence musí být pedagogickým pracovníkem a absolvovat specializační studium zaměřené na prevenci rizikového chování, které se věnuje legislativnímu rámci prevence, poradenským systémům ve školství, diagnostice rizikového chování a evaluaci preventivních programů.[21]

Součástí jeho působení je rovněž aktivní spolupráce s třídními učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky, a to zejména za účelem včasného zachycení varovných signálů rizikového chování a podpory pozitivního klimatu ve třídních kolektivech.[22]

Škola je povinna vytvořit školnímu metodikovi prevence odpovídající materiální, organizační a personální podmínky pro výkon jeho činnosti, včetně zajištění ochrany citlivých údajů o žácích, čímž je umožněno systematické a odborně ukotvené působení v oblasti prevence rizikového chování.[23]

Funkce školního metodika prevence představuje významný prvek školního systému, její skutečné naplnění je však do značné míry ovlivněno podmínkami konkrétní školy. Metodik prevence zpravidla vykonává tuto činnost souběžně s přímou pedagogickou prací, což omezuje prostor pro systematické plánování a realizaci preventivních aktivit. Pokud není jeho činnost organizačně ukotvena a podporována vedením školy, může docházet k tomu, že prevence zůstává na úrovni formální dokumentace bez výraznějšího dopadu na každodenní fungování školy a chování žáků.

Efektivita prevence současně souvisí s mírou spolupráce mezi pedagogickými pracovníky a jejich zapojením do preventivních aktivit. Metodik prevence sice zajišťuje koordinaci a metodické vedení, avšak bez aktivní účasti ostatních učitelů nelze dosáhnout dlouhodobých změn. Určitou obtíž představuje také rozdílná úroveň odborné připravenosti a možnosti dalšího vzdělávání, což se promítá do schopnosti reagovat na aktuální formy rizikového chování, zejména v oblasti digitálního prostředí.

[20] PROCHÁZKA, M. *Metodik prevence a jeho role na základní škole.* Praha: Pasparta, 2019. 124 s. ISBN 978-80-88290-28-5, s. 28-30

[21] PROCHÁZKA, M. *Metodik prevence a jeho role na základní škole.* Praha: Pasparta, 2019. 124 s. ISBN 978-80-88290-28-5, s. 28-30

[22] KENDIKOVÁ, J. Asistent pedagoga. Praha: Raabe, 2017. Dobrá škola. Inkluzivní vzdělávání. ISBN 978-80-7496-349-0.

[23] PROCHÁZKA, M. *Metodik prevence a jeho role na základní škole.* Praha: Pasparta, 2019. 124 s. ISBN 978-80-88290-28-5, s. 28-30

3 Bezpečnostní témata v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání

Tato kapitola se zaměřuje na vývoj a současnou realizaci bezpečnostních témat v základním vzdělávání. Nejprve je představen historický kontext formování bezpečnostního vzdělávání, od jeho počátečního spojení s brannou přípravou až po jeho postupné začlenění do rámcových vzdělávacích dokumentů po roce 1989. Následně je analyzován současný systém realizace bezpečnostních témat ve školní praxi, včetně víceúrovňového modelu primární prevence rizikového chování, jeho organizačního ukotvení a nároků na odbornou připravenost realizátorů. Pozornost je věnována také praktickým zjištěním České školní inspekce, která poukazují na rozdíly v implementaci bezpečnostních témat mezi jednotlivými školami a na význam role pedagoga při jejich efektivním začleňování do výuky.

3.1 Historický vývoj

Vývoj vzdělávání v oblasti bezpečnostních témat je úzce spjat s proměnami společenského a bezpečnostního prostředí a s historickými událostmi, které ovlivňovaly vnímání bezpečnostních hrozeb na území České republiky.[24]

Kořeny bezpečnostního vzdělávání však sahají hlouběji do minulosti, kdy si lidé již od nejstarších období osvojovali dovednosti a postupy nezbytné k ochraně života a zdraví a k orientaci v rizikových situacích.[25]

Společenský vývoj přinášel nové typy rizik a ohrožení, na něž bylo nutné reagovat hledáním odpovídajících forem a metod vzdělávání zaměřených na ochranu zdraví a bezpečí. Proměna charakteru bezpečnostních hrozeb zároveň ukazuje, že tato problematika zasahuje do více oblastí společenského života i vzdělávání, protože *„komplexnost bezpečnostních témat se dotýká mnoha vzdělávacích oblastí a dílčích vzdělávacích oborů a bezpečnostní hrozby mají své geografické, historické, společensko-kulturní i politické souvislosti“.*[26]

[24] KOVAŘÍKOVÁ, M. Revize vzdělávacího obsahu bezpečnostní problematiky pohledem klíčových aktérů kurikulární reformy. Online. *Pedagogika*. 2025, roč. 74, č. 3. ISSN 2336-2189. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/23362189.2024.3212. [cit. 2026-02-03]
[25] KAVAN, Š. Ochrana člověka a společnosti - vývoj vzdělávání v bezpečnostních tématech. Praha: NLN, 2020. ISBN 978-80-7422-753-0, s. 117-131
[26] KOVAŘÍKOVÁ, M. Revize vzdělávacího obsahu bezpečnostní problematiky pohledem klíčových aktérů kurikulární reformy. Online. *Pedagogika*. 2025, roč. 74, č. 3. ISSN 2336-2189. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/23362189.2024.3212. [cit. 2026-02-03], s. 230

První výraznější institucionální zásahy do vzdělávání v oblasti bezpečnosti lze spojit se zavedením tělesné výchovy v návaznosti na vznik branné povinnosti, přičemž v období první světové války se školní vzdělávání výrazně přiblížilo vojensky orientované přípravě. V meziválečném období byla posílena občanská složka vzdělávání a přijetí zákona o branné výchově upevnilo pojetí bezpečnostní přípravy jako komplexní oblasti zahrnující mravní, naukovou i tělesnou rovinu.[27]

Branná výchova se ve 20. století zaměřovala na rozvoj fyzické zdatnosti, znalostí o obraně a bezpečnosti a na utváření občanských a morálních hodnot, přičemž její obsah se proměňoval v závislosti na aktuální politické a bezpečnostní situaci.[28]

Po roce 1948 došlo k ideologickému zatížení bezpečnostních témat, která byla v různých podobách realizována až do počátku devadesátých let, kdy došlo ke zrušení branné výchovy a k dočasnému oslabení systematické výuky této problematiky.[29]

K opětovnému začlenění bezpečnostních témat do základního vzdělávání došlo koncem devadesátých let, přičemž významným impulzem byly také mimořádné události na počátku nového tisíciletí. Témata ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí byla následně rozpracována v rámcových vzdělávacích programech a postupně rozšiřována o další oblasti, zejména dopravní výchovu, ochranu zdraví, první pomoc, prevenci kriminality a přípravu k obraně státu. Přestože tyto změny posílily postavení bezpečnostních témat v kurikulárních dokumentech, praxe ukazuje, že jejich realizace ve školách zůstává nerovnoměrná a vyžaduje další metodickou podporu i jasnější vymezení obsahu.[30]

3.2 Realizace bezpečnostních témat ve školní praxi

Současný systém realizace primární prevence rizikového chování v České republice je koncipován jako víceúrovňový model vycházející z diferenciace cílových skupin podle míry jejich ohrožení. Specifická primární prevence je realizována na třech úrovních – všeobecné, selektivní a indikované. *„Tyto úrovně jsou definovány cílovou skupinou programu a mírou jejího ohrožení rizikovým chováním. Podle toho je pak volena intenzita programu, prostředky a nástroje, které program využívá. Obecně platí, že čím větší je*

[27] KOVAŘÍKOVÁ, M. Revize vzdělávacího obsahu bezpečnostní problematiky pohledem klíčových aktérů kurikulární reformy. Online. *Pedagogika*. 2025, roč. 74, č. 3. ISSN 2336-2189. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/23362189.2024.3212. [cit. 2026-02-03]
[28] KAVAN, Š. Ochrana člověka a společnosti - vývoj vzdělávání v bezpečnostních tématech. Praha: NLN, 2020. ISBN 978-80-7422-753-0, s. 117-131
[29] Tamtéž
[30] Tamtéž

hloubka a intenzita programu, tím více využívá různých speciálně pedagogických, psychologických a psychoterapeutických technik a postupů, což současně zvyšuje požadavky na vzdělání a profesní erudici realizátorů programů“.[31]

Toto členění určuje intenzitu programu, používané metody i kvalifikační požadavky na realizátory. Obecně platí, že s rostoucí mírou rizika se zvyšuje náročnost intervence a požadavky na odbornou erudici pracovníků, kteří programy realizují, včetně využívání speciálně pedagogických, psychologických či psychoterapeutických postupů. Systém tak reflektuje skutečnost, že prevence nemůže být jednotná, ale musí reagovat na různorodost potřeb žáků i míru jejich ohrožení.[32]

Všeobecná primární prevence je zaměřena na běžnou populaci dětí a mládeže bez rozlišování míry rizika a je nejčastěji realizována v rámci tříd nebo jiných větších skupin. Jejím cílem je například zamezení či oddálení užívání návykových látek nebo omezení výskytu dalších forem rizikového chování. Programy mají zpravidla metodické zpracování a mohou být realizovány pedagogy, školními metodiky prevence nebo odborníky z praxe, například policisty či zdravotníky. Selektivní primární prevence se naopak zaměřuje na skupiny se zvýšeným výskytem rizikových faktorů, například na žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí či žáky se zhoršeným školním prospěchem. Intervence jsou cílenější, probíhají zpravidla v menších skupinách a kladou vyšší nároky na odborné vzdělání realizátorů. Indikovaná primární prevence je určena jednotlivcům nebo skupinám, u nichž se již projevují známky rizikového chování nebo kteří jsou vystaveni výrazným rizikovým faktorům. Intervence jsou zahajovány na základě individuálního posouzení situace a jejich cílem je omezení dalšího rozvoje rizikového chování a také zmírnění jeho zdravotních a sociálních dopadů.[33]

Praktická zjištění České školní inspekce zaměřená na základní vzdělávání potvrzují, že školy bezpečnostní témata do výuky zařazují, avšak jejich realizace se mezi jednotlivými školami liší. Inspekční činnost poukázala mimo jiné na rozdílnou míru připravenosti pedagogů, která souvisí s tím, jak byla bezpečnostní témata zahrnuta do jejich pregraduální přípravy. Výuka na základních školách je nejčastěji založena na kombinaci

[31] MŠMT. *NÁRODNÍ STRATEGIE PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE NA OBDOBÍ 2019 – 2027*. Online. Dostupné z: https://msmt.gov.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf. [cit. 2026-02-17], s. 10

[32] MŠMT. *NÁRODNÍ STRATEGIE PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE NA OBDOBÍ 2019 – 2027*. Online. Dostupné z: https://msmt.gov.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf. [cit. 2026-02-17].

[33] Tamtéž

teoretického výkladu a praktického nácviku, přičemž využívány jsou zejména praktická cvičení, projektové dny, besedy, exkurze a další aktivizující metody. Zároveň se ukazuje, že školy častěji preferují začleňování bezpečnostních témat do více vyučovacích předmětů namísto jejich soustředění do jednoho samostatného předmětu a že dostupné učebnice a didaktické pomůcky jsou v řadě případů hodnoceny jako nedostatečné nebo vyžadující aktualizaci.[34]

Plánování výuky bezpečnostních témat ve formálním vzdělávání vychází z kurikulárních dokumentů a je úzce propojeno se školním vzdělávacím programem. Formální vzdělávání představuje strukturovaný rámec, v němž jsou bezpečnostní témata systematicky rozvíjena, zatímco neformální a informální učení plní spíše doplňkovou roli v rozvoji postojů a hodnot žáků. Důležitou roli v tomto procesu sehrává učitel, který prostřednictvím didaktické transformace převádí rámcově vymezený obsah do konkrétní podoby výuky. Aktivní zapojení pedagoga do tvorby školního kurikula umožňuje smysluplné propojení bezpečnostních témat s dalšími vzdělávacími oblastmi a podporuje rozvoj ucelené vzdělávací strategie školy.[35]

Příprava výuky bezpečnostních témat zahrnuje promyšlené stanovení vzdělávacích cílů, volbu vhodných metod a forem práce, výběr didaktických prostředků a způsobů hodnocení výsledků učení. Kvalita výuky je výrazně ovlivněna osobním postojem učitele k dané problematice a jeho vnitřní motivací věnovat se bezpečnostnímu vzdělávání. Pokud pedagog vnímá tato témata jako smysluplná a relevantní, je schopen je efektivně začlenit do výuky a rozvíjet u žáků odpovědnost za vlastní jednání. Naopak formální nebo vynucená realizace výuky může vést k povrchnímu pojetí a snížení jejího vzdělávacího přínosu. Zvláštní pozornost je proto třeba věnovat tematice ochrany člověka za mimořádných událostí, která bývá v praxi často redukována, přestože její význam v kontextu současných rizik narůstá.[36]

Přestože je systém realizace bezpečnostních témat v základním vzdělávání koncepčně promyšlený a opírá se o víceúrovňový model primární prevence, jeho skutečné naplňování v praxi je výrazně diferencované. Rozdíly mezi jednotlivými školami nelze vysvětlit pouze odlišnými podmínkami, ale souvisejí také s tím, jak je význam

[34] ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Vzdělávání v bezpečnostních tématech: Čj.: ČŠIG-1467/16-G2*. Online. 2016. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematick%C3%A9%20zpr%C3%A1vy/2016_TZ_vzdelavani_v_bezpecnostnich_tematech.pdf. [cit. 2026-02-03].

[35] KOVÁŘÍKOVÁ, M. *Krizové situace ve škole.* Praha: Grada Publishing, 2016. 128 s. ISBN 978-80-247-2731-8, s. 18-20

[36] Tamtéž

bezpečnostního vzdělávání vnímán na úrovni vedení školy a jednotlivých pedagogů. Zatímco některé školy přistupují k těmto tématům systematicky a cíleně je začleňují do výuky, jinde může být jejich realizace spíše nahodilá a závislá na individuální iniciativě vyučujících.

Významným faktorem ovlivňujícím kvalitu realizace je připravenost pedagogických pracovníků. Bezpečnostní témata zahrnují široké spektrum oblastí, které vyžadují nejen odborné znalosti, ale také schopnost citlivě pracovat s tématy spojenými s rizikovým chováním, psychickou zátěží nebo sociálními vztahy mezi žáky. Pokud pedagogové nemají dostatečnou metodickou podporu nebo prostor pro další vzdělávání, může docházet k tomu, že jsou tato témata ve výuce redukována na základní informativní rovinu, aniž by byl naplněn jejich výchovný a preventivní potenciál.

Dalším limitujícím faktorem je časová dotace a organizace výuky. Vzhledem k tomu, že bezpečnostní témata nejsou zpravidla vyučována jako samostatný předmět, jejich realizace je často podřízena časovým možnostem jednotlivých vyučovacích předmětů. To může vést k jejich nepravidelnému zařazování nebo k omezení prostoru pro hlubší práci se žáky, zejména v oblastech, které vyžadují diskusi, praktický nácvik nebo dlouhodobější působení.

4 Dopravní výchova v základním vzdělávání

Tato kapitola se zaměřuje na postavení dopravní výchovy v rámci Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a na způsoby její realizace ve školní praxi. Nejprve je vymezen její obsahový rámec, organizační začlenění a personální zajištění výuky, včetně reflexe zjištění České školní inspekce. Následně je pozornost věnována konkrétním formám realizace dopravní výchovy, jejím metodickým oporám, spolupráci s externími subjekty a hodnocení její efektivity z hlediska znalostí a dovedností žáků.

4.1 Vymezení dopravní výchovy v RVP a její organizační zajištění

Dopravní výchova v základním vzdělávání je zaměřena na rozvoj teoretických znalostí a praktických dovedností žáků v oblasti bezpečnosti silničního provozu a prevence úrazů. V kurikulárním systému je na 1. stupni základních škol začleněna do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, zatímco na 2. stupni je součástí vzdělávacího oboru výchova ke zdraví v rámci oblasti Člověk a zdraví. Význam dopravní výchovy byl posílen v revidovaném Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání účinném od září 2013, kdy došlo k úpravě charakteristiky, cílového zaměření, očekávaných výstupů i učiva. Tyto změny reagovaly na nepříznivý vývoj úrazovosti dětí a žáků v silniční a železniční dopravě, stejně jako na rostoucí mobilitu mladistvých, včetně řízení malých motocyklů a s tím související nehodovosti.[37]

Zjištění České školní inspekce ukazují, že dopravní výchově se věnuje více než okrajově naprostá většina základních škol**.** *„Dopravní výchovu zařazují do výuky více než okrajově téměř všechny základní školy, přičemž je v základním vzdělávání nejčastěji realizována začleněním jejího obsahu do jiných vyučovacích předmětů a jako samostatný předmět je vyučována pouze výjimečně“.*[38]

Výuka je zpravidla realizována nikoli jako samostatný předmět, ale prostřednictvím integrace do jiných vyučovacích předmětů, případně formou projektů a tematických aktivit. Nejčastěji je dopravní výchova na 1. stupni zařazována do prvouky a vlastivědy, na 2. stupni pak do občanské výchovy, tělesné výchovy a v menší míře také do výchovy

[37] ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Vzdělávání v bezpečnostních tématech: Čj.: ČŠIG-1467/16-G2*. Online. 2016. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematick%C3%A9%20zpr%C3%A1vy/2016_TZ_vzdelavani_v_bezpecnostnich_tematech.pdf. [cit. 2026-02-03].

[38] ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Vzdělávání v bezpečnostních tématech: Čj.: ČŠIG-1467/16-G2*. Online. 2016. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematick%C3%A9%20zpr%C3%A1vy/2016_TZ_vzdelavani_v_bezpecnostnich_tematech.pdf. [cit. 2026-02-03], s. 7.

ke zdraví. Tento způsob organizace odpovídá mezioborovému charakteru dopravní výchovy, současně však vede k tomu, že výuka převažuje zejména na 1. stupni základní školy a pouze menší část škol má tematiku rovnoměrně rozpracovanou pro oba stupně vzdělávání.[39]

Výuku dopravní výchovy zajišťují převážně učitelé s aprobací pro 1. stupeň základní školy, případně učitelé občanské výchovy a tělesné výchovy, což koresponduje s předměty, do nichž je obsah dopravní výchovy nejčastěji integrován. Na výuce se v určité míře podílejí také externí odborníci, a to častěji než u jiných bezpečnostních témat, přičemž část z nich nemá pedagogické vzdělání. Přestože je dopravní výchova považována za významnou součást vzdělávání, více než polovina učitelů, kteří se na její výuce podílejí, neabsolvovala v posledních letech žádné specializované školení nebo kurz zaměřený přímo na tuto oblast. Pokud se další vzdělávání uskutečňuje, jedná se nejčastěji o kurzy organizované v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, případně o aktivity realizované ve spolupráci s BESIP nebo Policií České republiky.[40]

Z uvedeného je zřejmé, že dopravní výchova je v kurikulárním rámci pevně zakotvena, avšak její organizační realizace je do značné míry ponechána na jednotlivých školách. Integrace do více vzdělávacích oblastí umožňuje flexibilitu a mezioborové propojení, současně však klade zvýšené nároky na koordinaci a systematičnost výuky. Významným faktorem se jeví odborná připravenost pedagogů a dostupnost metodické podpory, neboť bez jejich odpovídajícího zajištění může docházet k nerovnoměrnému pokrytí témat mezi jednotlivými ročníky i stupni vzdělávání. Organizační ukotvení dopravní výchovy tak představuje důležitý předpoklad pro její efektivní naplňování v praxi.

4.2 Realizace dopravní výchovy a její efektivita v praxi

V pedagogické praxi je dopravní výchova podporována širokou škálou didaktických pomůcek a materiálů. Základní školy nejčastěji využívají pracovní listy, dopravní značky, interaktivní a multimediální programy a výuková videa. Učitelé si zároveň ve velké míře zajišťují vlastní materiály z veřejně dostupných zdrojů a často vytvářejí i vlastní výukové pomůcky.[41] Jak uvádí Volný, mezi méně využívané, avšak vhodné prostředky patří

[39] Tamtéž
[40] Tamtéž
[41] ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Vzdělávání v bezpečnostních tématech: Čj.: ČŠIG-1467/16-G2*. Online. 2016. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematick%C3%A9%20zpr%C3%A1vy/2016_TZ_vzdelavani_v_bezpecnostnich_tematech.pdf. [cit. 2026-02-03].

například modelové situace, nástěnky či záznamy dopravních situací formou žákovských deníků, které umožňují reflektovat konkrétní zkušenosti z dopravního prostředí.[42]

Významnou roli v realizaci dopravní výchovy hraje spolupráce s externími partnery, zejména s Policií České republiky, BESIP, obecními policiemi a obcemi jako provozovateli dopravních hřišť. Praktická složka výuky je posilována realizací nácviků na dopravních hřištích, účastí v dopravních soutěžích a zapojením do tematických akcí zaměřených na bezpečné chování v silničním provozu. Tyto aktivity přispívají k propojení teoretických poznatků s praktickými dovednostmi a podporují rozvoj odpovědného chování žáků v reálných dopravních situacích.[43]

Témata dopravní výchovy jsou v RVP ZV rozložena do více vzdělávacích oblastí, což může zvyšovat nároky na koncepční plánování výuky na úrovni školy i jednotlivých vyučujících. Dopravní výchova je přitom chápána jako průřezové téma, které lze začleňovat do různých vyučovacích předmětů, například matematiky, fyziky, českého jazyka či tělesné výchovy, přičemž tento přístup podporuje propojení vzdělávacích obsahů a rozvoj prakticky využitelných dovedností.[44]

V návaznosti na rozšíření obsahu dopravní výchovy v RVP ZV platné od školního roku 2013/2014 byl proto předložen metodický materiál určený pedagogům jako podpůrný podklad pro ucelenou a efektivní realizaci dopravní výchovy, včetně návrhů cílů, dílčích výstupů a doporučeného učiva. Současně je zdůrazněno, že návrhy mají doporučující charakter a konkrétní využití závisí na rozhodnutí školy při úpravách školního vzdělávacího programu a při plánování výuky.[45]

Význam dopravní výchovy je východiskově spojován s dlouhodobě závažnými dopady dopravních nehod na nejzranitelnější účastníky silničního provozu, mezi něž patří chodci a cyklisté. Posilování ochrany dětí a žáků na pozemních komunikacích je vymezeno jako priorita dopravní politiky, přičemž důraz je kladen na preventivní působení prostřednictvím výchovných a vzdělávacích aktivit.[46]

---

[42] VOLNY J., Didaktika dopravní výchovy na 1. Stupni základní školy, 1. vydání, Praha: SPN, 1983
[43] ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Vzdělávání v bezpečnostních tématech: Čj.: ČŠIG-1467/16-G2*. Online. 2016. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematick%C3%A9%20zpr%C3%A1vy/2016_TZ_vzdelavani_v_bezpecnostnich_tematech.pdf. [cit. 2026-02-03].
[44] Kosíková, V. Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty. Grada. 2011, s. 23
[45] NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. *Podklady k výuce témat dopravní výchovy v základních školách*. Online. 2012. Dostupné z: https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/16447/PODKLADY-K-VYUCE-TEMAT-DOPRAVNI-VYCHOVY-V-ZAKLADNICH-SKOLACH.html. [cit. 2026-02-10].
[46] NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. *Podklady k výuce témat dopravní výchovy v základních školách*. Online. 2012. Dostupné

Dopravní výchova je současně chápána jako celoživotní proces, který začíná již v předškolním věku a pokračuje v průběhu celého vzdělávání.[47]

V této souvislosti je škola chápána jako prostředí s nezastupitelnou rolí. Žáci jsou aktuálními účastníky silničního provozu i budoucími řidiči, a dopravní výchova proto směřuje k formování návyků a postojů, které mohou dlouhodobě ovlivňovat bezpečnostní kulturu společnosti, včetně nepřímého vlivu žáků na chování rodičů.[48]

Z pohledu záměrů veřejných institucí je dopravní výchova zasazena do širšího rámce strategických dokumentů, které zdůrazňují prevenci a vzdělávání v oblasti bezpečnosti dopravy a požadují metodické rozpracování dopravní výchovy a její konkretizaci do jednotlivých ročníků základní školy. Součástí podpory byla také snaha o kontinuální pojetí dopravní výchovy v návaznosti na rodinu a jednotlivé stupně vzdělávání a dále využívání osvětových aktivit, mediálních kampaní a distribuce podpůrných materiálů určených pro rodiče i školy.[49]

Tematicky zaměřená inspekční činnost sledovala také reálnou úroveň znalostí a dovedností žáků v dopravně bezpečnostních situacích. Ve vzorku 401 škol bylo testováno 5 902 žáků 6. ročníku a 4 537 žáků 9. ročníku, přičemž průměrná úspěšnost dosáhla u 6. ročníku 49 % a u 9. ročníku 61 %. V kontextu expertně stanovené očekávané úspěšnosti 60 % se výsledek žáků 6. ročníku jeví jako neuspokojivý, přičemž výrazná část těchto žáků dosáhla nízké úspěšnosti v úlohách zaměřených na každodenní dopravní situace a rizika.[50]

Zjištění dále ukazují, že lepších výsledků dosahovaly školy, které rozložily dopravní výchovu vyváženě mezi 1. a 2. stupeň, častěji využívaly projektové aktivity a pravidelně hodnotily průběh i účinnost výuky. *„Z analýzy získaných dat vyplynulo, že žáci, kteří byli v daném testu úspěšnější, jezdí často na kole a hlavním zdrojem informací o bezpečném chování v silničním provozu jsou pro ně škola nebo jejich rodina. Školy s lepšími výsledky*

z: https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/16447/PODKLADY-K-VYUCE-TEMAT-DOPRAVNI-VYCHOVY-V-ZAKLADNICH-SKOLACH.html. [cit. 2026-02-10].

[47] Límová, L., Teorie dopravní výchovy. Karolinum. 2006, s. 8

[48] NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. *Podklady k výuce témat dopravní výchovy v základních školách*. Online. 2012. Dostupné z: https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/16447/PODKLADY-K-VYUCE-TEMAT-DOPRAVNI-VYCHOVY-V-ZAKLADNICH-SKOLACH.html. [cit. 2026-02-10].

[49] Tamtéž

[50] ANDRYS.O., *Dopravní výchova na základních školách*. Online. 2020. Dostupné z: https://www.rizeniskoly.cz/aktuality/dopravni-vychova-na-zakladnich-skolach.a-6428.html. [cit. 2026-02-10].

v testu zařazovaly témata související s dopravní výchovou rovnoměrně mezi 1. a 2. stupeň, více využívaly projektové aktivity a pravidelně hodnotily průběh i účinnost výuky".[51]

Současně se potvrdilo, že praxe na řadě škol směřuje k převaze výuky na 1. stupni, zatímco na 2. stupni se témata objevují méně často, typicky u žáků 6. ročníku, a učitelé přitom vyjadřovali preferenci rovnoměrnějšího začlenění mezi oběma stupni.[52]

Za efektivní se v praxi považují především činnosti s výraznou praktickou složkou a projektovým uchopením, zejména návštěvy dopravních hřišť a projektově orientované přístupy, u nichž je zdůrazňována spolupráce s externími subjekty.[53]

Význam systematického výcviku na dopravních hřištích zdůrazňuje také Votruba, podle něhož si žáci v průběhu školní docházky mají osvojit pravidla bezpečného pohybu v roli chodce i cyklisty.[54]

Zároveň bylo uvedeno, že návštěvy dopravních hřišť mohou být limitovány vzdáleností a organizační náročností; žáci během školní docházky často absolvují tento typ nácviku pouze jednou či dvakrát. Projektová výuka byla realizována na více než polovině škol, avšak její absenci školy spojovaly zejména s časovou tísní ve výuce, organizačními potížemi nebo obavami z bezpečnostních rizik při realizaci aktivit.[55]

Efektivita dopravní výchovy je úzce spjata s tím, jakým způsobem je ve škole koncipována a realizována. Pokud je výuka zaměřena převážně na předávání informací bez hlubšího propojení s praktickými situacemi, může její přínos zůstávat omezený. Žáci si sice mohou osvojit základní pravidla, avšak jejich schopnost aplikovat tyto znalosti v reálném dopravním prostředí nemusí být dostatečně rozvinutá. Bez důrazu na praktickou zkušenost a opakované upevňování dovedností se bezpečnostní chování stává spíše teoretickým konstruktem než skutečně osvojenou kompetencí.

Významným aspektem je také kontinuita výuky napříč jednotlivými ročníky. Dopravní výchova bývá často spojována především s mladšími žáky, zatímco ve vyšších ročnících

---

[51] ANDRYS,O. *Dopravní výchova na základních školách*. Online. 2020. Dostupné z: https://www.rizeniskoly.cz/aktuality/dopravni-vychova-na-zakladnich-skolach.a-6428.html. [cit. 2026-02-10].

[52] Tamtéž

[53] ANDRYS,O. *Dopravní výchova na základních školách*. Online. 2020. Dostupné z: https://www.rizeniskoly.cz/aktuality/dopravni-vychova-na-zakladnich-skolach.a-6428.html. [cit. 2026-02-10].

[54] Votruba, J., Dopravní výchova v rodině: Několik rad rodičům k přípravě dětí na bezpečnou chůzi a jízdu v provozu. Fortuna. 2001

[55] ANDRYS,O. *Dopravní výchova na základních školách*. Online. 2020. Dostupné z: https://www.rizeniskoly.cz/aktuality/dopravni-vychova-na-zakladnich-skolach.a-6428.html. [cit. 2026-02-10].

její systematické zařazení ustupuje do pozadí. Takový přístup však neodpovídá vývojovým potřebám žáků, kteří se s rostoucím věkem pohybují v dopravním prostředí samostatněji a čelí složitějším situacím. Absence navazujícího rozvoje znalostí a dovedností může vést k tomu, že si žáci nevytvářejí dostatečně pevné návyky bezpečného chování.

Důležitou roli sehrává také způsob, jakým je dopravní výchova začleňována do výuky. Integrace do různých předmětů sice umožňuje širší kontext tématu, zároveň však může způsobovat jeho roztříštěnost a sníženou systematičnost. Pokud není výuka dostatečně koordinována, může docházet k opakování některých témat, zatímco jiná zůstávají opomíjena. Efektivní pojetí dopravní výchovy proto vyžaduje promyšlené plánování a jasnou návaznost jednotlivých obsahů.

5 Kyberšikana a kyberkriminalita

Digitální prostředí přináší nové formy rizikového chování, které mohou mít sociální, pedagogický i právní rozměr. V prostředí školy se tyto jevy nejčastěji projevují prostřednictvím kyberšikany, která představuje specifickou formu online agrese. Současně je nutné věnovat pozornost širšímu rámci online bezpečnosti, tedy schopnosti bezpečně, odpovědně a informovaně fungovat v digitálním prostoru.

5.1 Kyberšikana jako forma online rizikového chování

Šikana je obecně vymezována jako opakované agresivní jednání zaměřené na jedince, který není schopen se účinně bránit, přičemž vztah mezi agresorem a obětí je charakterizován nerovnováhou sil.[56] Kyberšikana představuje specifickou formu agresivního chování realizovaného prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, zejména internetu, mobilních telefonů a sociálních sítí. Jedná se o úmyslné a opakované jednání, jehož cílem je ublížit jiné osobě, přičemž oběť se nemůže účinně bránit. Základní znaky kyberšikany odpovídají charakteristikám tradiční šikany, tedy záměrnosti, opakovanosti a nerovnováze moci mezi agresorem a obětí, avšak digitální prostředí zásadním způsobem mění podobu, intenzitu i dopady tohoto chování. *„Základní prvky kyberšikany zahrnují skutečnost, že se odehrává prostřednictvím elektronických médií, je opakovaná, má záměrný charakter ze strany útočníka, je spojena s mocenskou nerovnováhou a oběť toto jednání vnímá jako nepříjemné a ubližující“*.[57]

Na rozdíl od tradiční školní šikany není kyberšikana omezena místem ani časem. Agresivní jednání může probíhat nepřetržitě a zasahovat oběť i mimo školní prostředí, což výrazně zvyšuje její psychickou zátěž a pocit ohrožení. Digitální technologie zároveň umožňují rychlé a obtížně kontrolovatelné šíření ponižujícího obsahu k širokému publiku, čímž dochází k opakované viktimizaci oběti i bez další aktivní účasti agresora. Tato skutečnost výrazně zvyšuje závažnost kyberšikany a přispívá k jejím dlouhodobým negativním důsledkům. *„V případě kyberšikany může například stačit jediné publikování zraňující fotografie. Opakovanost agrese je následně zajišťována reakcemi dalších uživatelů, sdílením obsahu nebo jeho opakovaným zobrazováním“*.[58]

---

[56] ŠMAHAJ, Jan. *Kyberšikana jako společenský problém*. Monografie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4227-3, s. 36

[57] ČERNÁ, A. a kol. *Kyberšikana – průvodce novým fenoménem.* Praha: Grada, 2013, ISBN 978-80-247-4604-3 s. 21.

[58] ČERNÁ, A. a kol. *Kyberšikana – průvodce novým fenoménem.* Praha: Grada, 2013, ISBN 978-80-247-4604-3 s. 21.

Významným specifikem kyberšikany je anonymita agresora nebo alespoň jeho subjektivní pocit anonymity. Agresor se může skrývat za falešnou identitou nebo využívat technické prostředky k zakrytí své totožnosti, což snižuje jeho obavy z odhalení a posiluje ochotu k agresivnímu chování. Mocenská nerovnováha zde není založena na fyzické síle, ale na technologických znalostech, schopnosti manipulovat s digitálním obsahem a využívat specifika online prostředí. Oběť se tak často ocitá v situaci bezmoci, neboť nemá možnost útoky okamžitě zastavit ani ovlivnit jejich další šíření.[59]

Kyberšikana bývá v praxi obtížně odlišitelná od běžného vrstevnického škádlení či konfliktu, zejména v počátečních fázích. Rozhodujícím kritériem pro její rozpoznání není samotná forma komunikace, ale především prožívání oběti a dlouhodobý charakter jednání. Jakmile je chování vnímáno jako ponižující, vyvolává strach, stud, úzkost nebo sociální izolaci a oběť nemá možnost situaci účinně ovlivnit, nelze jej považovat za vzájemnou interakci, ale za kyberšikanu.[60] V této souvislosti lze poukázat také na nepřímé formy šikany, které se projevují zejména psychickým ubližováním a sociální izolací jedince, což má své paralely i v online prostředí, například ve formě vylučování z digitálních skupin nebo ignorování v online komunikaci.[61]

Ve srovnání s tradiční šikanou se kyberšikana liší také rozsahem publika a intenzitou dopadu. Zatímco u tradiční šikany je okruh svědků obvykle omezený, v digitálním prostředí se může ponižující obsah šířit mezi velké množství osob, často i zcela neznámých. Tento faktor výrazně zesiluje pocit ponížení a ztěžuje návrat oběti k běžnému sociálnímu fungování. Digitální stopa navíc způsobuje, že obsah může být znovuobjevován i s časovým odstupem, čímž dochází k opakovanému prožívání psychické újmy.[62]

Dalším rizikovým prvkem kyberšikany je omezená možnost vnímat reakce druhé strany. V online komunikaci chybí neverbální signály, které v běžné interakci přispívají k regulaci chování, což může vést k podcenění závažnosti útoků na straně agresora a k jejich eskalaci. Digitální prostředí tak vytváří podmínky pro zkreslené vnímání důsledků vlastního jednání a oslabuje přirozené sociální zábrany.[63]

---

[59] ČERNÁ, A. a kol. *Kyberšikana – průvodce novým fenoménem.* Praha: Grada, 2013, ISBN 978-80-247-4604-3, s. 21.
[60] Tamtéž
[61] KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. 2001. ISBN 80-7178-513-x, s. 131-144
[62] Tamtéž
[63] Tamtéž

Kyberšikana má výrazné negativní dopady na psychický, sociální i vzdělávací vývoj dětí a dospívajících. V důsledku opakovaného vystavení online agresi se u obětí často objevují pocity strachu, studu, úzkosti a sociální izolace. Kyberšikana může narušovat schopnost navazovat a udržovat vztahy s vrstevníky a vést k postupnému uzavírání se do sebe. Dlouhodobé působení těchto stresových faktorů může negativně ovlivnit emoční stabilitu dítěte a jeho celkovou pohodu.[64]

Z uvedeného vyplývá, že kyberšikana představuje kvalitativně odlišnou formu agresivního chování, jejíž závažnost je zesílena specifiky digitálního prostředí. Absence časového a prostorového omezení, možnost anonymního jednání a dlouhodobá přítomnost digitální stopy zásadně mění dynamiku mocenské nerovnováhy mezi agresorem a obětí. Problematika kyberšikany tak přesahuje rovinu běžného vrstevnického konfliktu a vyžaduje citlivé rozlišování mezi přirozenými interakcemi a systematickým ubližováním. Porozumění psychologickým mechanismům tohoto jevu je důležité pro jeho včasnou identifikaci, i pro nastavení účinných preventivních a intervenčních postupů ve školním prostředí.

5.2 Školní prevence kybernetických rizik

Závažným důsledkem kyberšikany je rovněž pokles školní motivace a zhoršení studijních výsledků. Děti, které se stávají oběťmi kyberšikany, mohou ztrácet zájem o školní aktivity, mít potíže se soustředěním a vnímat školu jako prostředí, které jim neposkytuje dostatečné bezpečí. Kyberšikana tak může přispívat ke zvýšené absenci, narušení vztahu ke škole a v krajních případech i k předčasnému ukončení školní docházky.[65]

Výzkumy zaměřené na psychologické souvislosti kyberšikany poukazují na významnou roli osobnostních charakteristik, zejména neuroticismu. Bylo zjištěno, že vyšší míra neuroticismu souvisí, jak s vyšší pravděpodobností stát se obětí kyberšikany, tak s účastí na kyberšikaně v roli agresora. Současně se ukazuje, že s postupem času dochází u části žáků k poklesu neuroticismu, který je doprovázen paralelním poklesem výskytu kyberšikany. Tyto poznatky naznačují, že psychická stabilita a schopnost regulace emocí hrají důležitou roli v prevenci kyberšikany.[66]

---

[64] SINGH, S. Cyber Crime against school children: Challenges & Solutions. Online. *International Journal of Home Science*. 2020, roč. 6, č. 3. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Shivani-Singh-109/publication/384369850_Cyber_Crime_against_school_children_Challenges_Solutions/links/66f65141b753fa724d4c9a15/Cyber-Crime-against-school-children-Challenges-Solutions.pdf. [cit. 2026-02-10].

[65] Tamtéž

[66] ZHANG, D; HUEBNER, E. Scott a TIAN, Lili. Neuroticism and cyberbullying among elementary school students: A latent growth curve modeling approach. Online. *Personality and Individual*

Kyberšikana může mít rovněž dlouhodobé důsledky pro budoucí sociální fungování jedince. Opakované negativní zkušenosti v online prostředí mohou vést k narušení sebedůvěry, zvýšené citlivosti na sociální hodnocení a obavám z digitální komunikace. Tyto zkušenosti mohou ovlivňovat způsob, jakým jedinec vnímá digitální technologie i v dospělosti, a přispívat k vyhýbání se online interakcím nebo naopak k rizikovému chování v kyberprostoru.[67]

Závažnost dopadů kyberšikany potvrzuje potřebu systematické prevence již na úrovni základního vzdělávání. Kyberšikana není izolovaným jevem, ale součástí širší problematiky kybernetické bezpečnosti a digitální gramotnosti. Nedostatečné povědomí o rizicích online prostředí, slabé bezpečnostní návyky a nízká schopnost rozpoznat rizikové situace zvyšují zranitelnost dětí vůči kyberšikaně i dalším formám online ohrožení.[68]

Významnou roli v prevenci kyberšikany a kyberkriminality vůči dětem a dospívajícím hraje škola jako institucionální prostředí, v němž dochází k systematickému rozvoji digitálních kompetencí. Kybernetická bezpečnost se v tomto kontextu stává nedílnou součástí digitální gramotnosti a výchovy k odpovědnému chování v online prostoru. Škola by neměla být vnímána pouze jako místo reakce na již vzniklé problémy, ale především jako prostor pro dlouhodobé preventivní působení, jehož cílem je posílit schopnost žáků rozpoznávat rizikové situace, předcházet jim a adekvátně na ně reagovat.[69]

Differences. 2021, vol. 171, s. 110472. ISSN 0191-8869. Dostupné z: https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110472. [cit. 2026-02-10].

[67] BENEŠ, M. Kyberbezpečnost jak součást digitální gramotnosti: Jak mohou školy vytvářet podpůrné a bezpečné prostředí z hlediska kybernetické bezpečnosti. Online. *The Literacy, Preliteracy and Education Journal*. 2024, roč. 8, č. 1. ISSN 2533-7890. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/25337890.4734. [cit. 2026-02-10].

[68] BENEŠ, M. Kyberbezpečnost jak součást digitální gramotnosti: Jak mohou školy vytvářet podpůrné a bezpečné prostředí z hlediska kybernetické bezpečnosti. Online. *The Literacy, Preliteracy and Education Journal*. 2024, roč. 8, č. 1. ISSN 2533-7890. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/25337890.4734. [cit. 2026-02-10].

[69] BENEŠ, M., Kyberbezpečnost jak součást digitální gramotnosti: Jak mohou školy vytvářet podpůrné a bezpečné prostředí z hlediska kybernetické bezpečnosti. Online. *The Literacy, Preliteracy and Education Journal*. 2024, roč. 8, č. 1. ISSN 2533-7890. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/25337890.4734. [cit. 2026-02-10].

Hlavním nástrojem prevence v prostředí školy je tvorba a implementace bezpečnostních politik, které vymezují pravidla používání digitálních technologií, online komunikace a sociálních sítí. Tyto politiky by měly být srozumitelné, pravidelně aktualizované a reflektující rychle se měnící povahu kybernetických hrozeb. Jejich význam nespočívá pouze v technickém zabezpečení školních systémů, ale také v jasném nastavení očekávaného chování žáků a pedagogů v digitálním prostředí. *„V současné době přesahuje kybernetická bezpečnost pouhou ochranu před externími útoky a stává se fundamentálním prvkem ve výchově informovaných a zodpovědných digitálních občanů.“* [70]

Neméně důležitou roli v prevenci kyberšikany sehrávají pedagogičtí pracovníci. Učitelé jsou často prvními osobami, které mohou zaznamenat změny v chování žáků signalizující možné ohrožení v online prostředí. Aby mohli tuto roli efektivně plnit, je nezbytné, aby disponovali odpovídajícími znalostmi v oblasti kybernetické bezpečnosti, kyberšikany a digitálního well-beingu. Systematické vzdělávání pedagogů v této oblasti přispívá ke zvýšení jejich kompetencí při řešení rizikových situací a k vytváření bezpečného a podpůrného školního klimatu.[71]

Preventivní působení školy by mělo být zaměřeno na technické aspekty ochrany i na behaviorální a psychologické faktory, které ovlivňují chování žáků v online prostředí. Výzkumy potvrzují, že vyšší úroveň povědomí o kybernetické bezpečnosti je spojena s nižší mírou rizikového chování, včetně účasti na kyberšikaně. Efektivní prevence proto musí podporovat rozvoj sebereflexe, empatie a odpovědnosti žáků za vlastní jednání v digitálním prostoru.[72] Součástí tohoto přístupu může být také seznámení žáků s principy bezpečného chování na internetu, například prostřednictvím Listiny dětských práv na internetu, kterou uvádí Martínek, a která zdůrazňuje právo dítěte na bezpečí, soukromí a respekt v online prostředí.[73]

---

[70] BENEŠ, M. Kyberbezpečnost jak součást digitální gramotnosti: Jak mohou školy vytvářet podpůrné a bezpečné prostředí z hlediska kybernetické bezpečnosti. Online. *The Literacy, Preliteracy and Education Journal*. 2024, roč. 8, č. 1. ISSN 2533-7890. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/25337890.4734. [cit. 2026-02-10], s. 6.

[71] EDU.CZ. *Kyberprevence*. Online. Dostupné z: https://edu.gov.cz/digitalizujeme/dalsi-podpora-skolam-a-inspirace/kyberprevence/. [cit. 2026-02-10].

[72] BENEŠ, M. Kyberbezpečnost jak součást digitální gramotnosti: Jak mohou školy vytvářet podpůrné a bezpečné prostředí z hlediska kybernetické bezpečnosti. Online. *The Literacy, Preliteracy and Education Journal*. 2024, roč. 8, č. 1. ISSN 2533-7890. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/25337890.4734. [cit. 2026-02-10].

[73] MARTINEK, Z. Agresivita a kriminalita školní mládeže. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6, s. 178

Významným prvkem komplexní prevence je rovněž spolupráce školy s rodiči a dalšími institucemi. Rodiče hrají zásadní roli při nastavování hranic používání digitálních technologií v domácím prostředí a při otevřené komunikaci s dětmi o rizicích online světa. Škola by měla rodiče systematicky informovat, poskytovat jim metodickou podporu a zapojovat je do preventivních aktivit. Propojení školního a rodinného prostředí přispívá k vytvoření konzistentního rámce prevence a posiluje ochranu dětí před kyberšikanou a kyberkriminalitou.[74] Důležitou součástí prevence je také osvojování konkrétních zásad bezpečného chování, například ochrana osobních údajů, bezpečné nakládání s hesly nebo obezřetnost při online komunikaci.[75]

Kyberšikana a kyberkriminalita představují komplexní a dynamické jevy, které se vyvíjejí spolu s technologickým pokrokem. Jejich účinné řešení proto vyžaduje dlouhodobý a systematický přístup, jenž propojuje technická opatření, vzdělávání, preventivní programy a podporu psychického zdraví žáků. Škola v tomto procesu zastává nezastupitelnou roli, neboť je místem, kde lze cíleně rozvíjet kompetence potřebné pro bezpečné, odpovědné a etické fungování dětí a dospívajících v digitálním světě.[76] Z tohoto důvodu je nezbytné, aby vzdělávání v oblasti digitální bezpečnosti nebylo vnímáno jako doplňkové téma, ale jako integrální součást výchovně-vzdělávacího procesu, která systematicky reaguje na aktuální rizika a potřeby žáků.

Problematika kyberšikany ukazuje, že prevence nemůže být zaměřena pouze na předávání informací o rizicích, ale musí systematicky rozvíjet i sociální a emoční dovednosti žáků. Samotná znalost pravidel bezpečného chování v online prostředí nezaručuje, že se žáci budou v digitálním prostoru chovat odpovědně. Pokud není současně posilována schopnost empatie, seberegulace a uvědomění si důsledků vlastního jednání, zůstávají preventivní opatření omezená. V tomto ohledu je vhodné, aby byla prevence kyberšikany propojena s širším rozvojem osobnosti žáka a s podporou pozitivního klimatu ve třídě.

---

[74] EDU.CZ. *Kyberprevence*. Online. Dostupné z: https://edu.gov.cz/digitalizujeme/dalsi-podpora-skolam-a-inspirace/kyberprevence/. [cit. 2026-02-10].

[75] ČECH, O. a N. ZVONÍČKOVA. Nebezpečí kyberšikany: internet jako zbraň?. České Budějovice: Theia - krizové centrum, 2017. ISBN 978-80-904854-4-0, s.113-120

[76] BENEŠ, M. Kyberbezpečnost jak součást digitální gramotnosti: Jak mohou školy vytvářet podpůrné a bezpečné prostředí z hlediska kybernetické bezpečnosti. Online. *The Literacy, Preliteracy and Education Journal*. 2024, roč. 8, č. 1. ISSN 2533-7890. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/25337890.4734. [cit. 2026-02-10].

Současně je patrné, že dynamika digitálního prostředí klade na školu stále vyšší nároky. Nové formy online komunikace a technologické nástroje přinášejí situace, na které tradiční preventivní přístupy nemusí být dostatečně připraveny. Z tohoto důvodu je důležité, aby prevence nebyla založena na jednorázových aktivitách, ale na dlouhodobém a promyšleném působení, které reflektuje aktuální vývoj. Součástí tohoto přístupu by měla být i pravidelná aktualizace obsahu výuky a otevřená komunikace se žáky, která umožní včas zachytit nové formy rizikového chování a adekvátně na ně reagovat.

6 Úloha školy a pedagogů při realizaci bezpečnostního vzdělávání

Úloha školy v oblasti bezpečnostního vzdělávání nespočívá pouze v zajištění bezpečného provozu a dodržování formálních předpisů, ale v systematické realizaci vzdělávání, které žákům poskytuje znalosti, dovednosti a postoje potřebné pro bezpečné jednání v každodenních i mimořádných situacích. Škola představuje prostředí, v němž jsou bezpečnostní témata dlouhodobě plánována, organizačně zajišťována a obsahově provázána s rámcovými vzdělávacími programy. Pedagogové se v tomto procesu podílejí na jejich začleňování do výuky napříč předměty a vzdělávacími oblastmi, čímž je podporována kontinuita a srozumitelnost bezpečnostního vzdělávání.[77]

Pedagogové vystupují jako přímí realizátoři bezpečnostního vzdělávání, kteří rozhodují o podobě výuky, volbě metod a přizpůsobení obsahu věku a možnostem žáků. Jejich působení zahrnuje předávání informací, rozvoj praktických dovedností a vedení žáků k odpovědnému chování v situacích, jež mohou představovat riziko pro zdraví či bezpečí. Výchovná složka bezpečnostního vzdělávání je úzce propojena s každodenním chodem školy, kdy pedagogové prostřednictvím vlastního jednání a přístupu vytvářejí rámec, v němž si žáci osvojují postoje vztahující se k ochraně zdraví a bezpečnosti.[78]

Součástí odpovědnosti školy je vytváření podmínek pro průběžnou přípravu pedagogů v oblasti bezpečnostního vzdělávání. To zahrnuje podporu dalšího vzdělávání, zajištění přístupu k odborným materiálům a vytváření prostoru pro sdílení zkušeností mezi vyučujícími. Bez systematické podpory pedagogů zůstává realizace bezpečnostního vzdělávání roztříštěná a závislá na individuální iniciativě jednotlivců. Škola proto zajišťuje koordinaci a sjednocení přístupů tak, aby byla bezpečnostní témata součástí společného pedagogického působení.[79]

Významnou oblastí, v níž se odpovědnost školy a pedagogů výrazně projevuje, je připravenost na mimořádné události. Škola odpovídá za tvorbu a aktualizaci krizových a evakuačních plánů a za jejich praktické ověřování prostřednictvím cvičení. Pedagogové

[77] ANDRYS, O. *Vzdělávání a optimalizace výuky v oblasti bezpečnostních témat*. Online. 2016. Dostupné z: https://www.rizeniskoly.cz/casopisy/rizeni-skoly/vzdelavani-a-optimalizace-vyuky-v-oblasti-bezpecnostnich-temat.m-2413.html. [cit. 2026-02-10].

[78] ANTONIO, B. G. Mainstreaming health and safety in schools: Practical insights from the teachers. Online. *Educational Research and Reviews*. 2015, roč. 10, č. 13, s. 1851-1860. ISSN 1990-3839. Dostupné z: https://doi.org/10.5897/err2015.2252. [cit. 2026-02-10].

[79] Tamtéž

zde vystupují jako osoby, které žákům vysvětlují smysl těchto opatření a vedou je k pochopení správného chování v krizových situacích. Připravenost školy je tak spojena s tím, zda pedagogové disponují dostatečnými znalostmi a jistotou při uplatňování stanovených postupů v reálných podmínkách.[80]

Součástí činnosti školy je rovněž pravidelné vyhodnocování realizace bezpečnostního vzdělávání a připravenosti na rizikové situace. Tento proces umožňuje identifikovat oblasti, které vyžadují úpravu, a směřovat další podporu k pedagogům i žákům. Pedagogové se na vyhodnocování podílejí prostřednictvím reflexe výuky, zkušeností z nácviků a zpětné vazby získané při práci se třídami. Bezpečnostní vzdělávání je tak pojímáno jako proces, který se průběžně přizpůsobuje potřebám školy a jejích aktérů.[81]

Úloha školy a pedagogů v oblasti bezpečnostního vzdělávání přesahuje rámec pouhého plnění kurikulárních požadavků a dodržování stanovených postupů. Přestože jsou bezpečnostní témata zakotvena v legislativních i koncepčních dokumentech, jejich skutečný význam se formuje až na úrovni každodenní pedagogické praxe. Právě zde se ukazuje, že kvalita bezpečnostního vzdělávání není dána pouze obsahem dokumentů, ale především přístupem pedagogických pracovníků a jejich schopností tato témata smysluplně zprostředkovat.

Pedagog zde nevystupuje pouze jako zprostředkovatel informací, ale jako osoba, která významně ovlivňuje, jakým způsobem žáci bezpečnostní témata vnímají a jak si je osvojují. Pokud je výuka vedena pouze formálně, bez hlubšího propojení s reálnými situacemi, může její dopad na chování žáků zůstat omezený. Naopak aktivní a promyšlený přístup pedagoga, který dokáže témata přiblížit každodenní zkušenosti žáků, může významně přispět k jejich pochopení i praktickému uplatnění.

Z tohoto pohledu se jako zásadní jeví vnitřní motivace pedagogických pracovníků věnovat se bezpečnostnímu vzdělávání. Bez ní může docházet k tomu, že jsou tato témata vnímána jako doplňková nebo méně důležitá součást výuky, což se následně odráží i v jejich realizaci. Přestože školy disponují preventivními programy a metodickými materiály, jejich efektivita je podmíněna tím, zda jsou aktivně využívány a zda jsou pedagogy považovány za smysluplné.

[80] OTARA, A. KUTE, B; OMOLO, H. O. a ADOYO, R. Enhancing Student Safety: Analysis of Teacher Practices on Emergency Incident Response in Public Secondary Schools. Online. *Sage Open*. 2025, vol. 15, no. 3. ISSN 2158-2440. Dostupné z: https://doi.org/10.1177/21582440251357184. [cit. 2026-02-10].
[81] Tamtéž

Na uvedené skutečnosti lze navázat konkrétním přehledem vyučovaných předmětů na Základní škole Zdice, který dokládá organizační rámec vzdělávání v jednotlivých ročnících.

V 1. ročníku jsou vyučovány předměty český jazyk a literatura, matematika, tělesná výchova, výtvarná výchova, prvouka, pracovní činnosti a hudební výchova. Ve 2. ročníku se jedná o český jazyk a literaturu, matematiku, hudební výchovu, prvouku, výtvarnou výchovu a pracovní činnosti. Ve 3. ročníku jsou zařazeny předměty český jazyk a literatura, anglický jazyk, matematika, výtvarná výchova, speciálně pedagogická péče, pracovní činnosti, hudební výchova a prvouka.

Ve 4. ročníku se vyučují předměty anglický jazyk, matematika, český jazyk a literatura, informatika, vlastivěda, speciálně pedagogická péče, tělesná výchova, přírodověda, hudební výchova a pracovní činnosti. V 5. ročníku jsou zastoupeny anglický jazyk, matematika, český jazyk a literatura, přírodověda, tělesná výchova, informatika, vlastivěda, pracovní činnosti a hudební výchova.

Na druhém stupni, tedy v 6. ročníku, jsou vyučovány předměty tělesná výchova, anglický jazyk, matematika, český jazyk a literatura, přírodopis, speciálně pedagogická péče, dějepis, zeměpis, informatika, fyzika a výtvarná výchova. V 7. ročníku se jedná o matematiku, český jazyk a literaturu, německý jazyk, tělesnou výchovu, dějepis, zeměpis, přírodopis, anglický jazyk, fyziku, pracovní činnosti, informatiku a hudební výchovu.

V 8. ročníku jsou vyučovány předměty český jazyk a literatura, anglický jazyk, matematika, výtvarná výchova, německý jazyk, speciálně pedagogická péče, přírodopis, zeměpis, dějepis, fyzika, chemie a pracovní činnosti. V 9. ročníku se jedná o matematiku, přírodopis, český jazyk a literaturu, anglický jazyk, speciálně pedagogickou péči, fyziku, tělesnou výchovu, chemii, německý jazyk, výtvarnou výchovu, dějepis a informatiku.

Součástí vzdělávací nabídky v 8. a 9. ročníku jsou rovněž povinně volitelné předměty, mezi které patří debatní klub, chemicko-biologická praktika, dílny, školní kapela, vaření, silová a kondiční příprava, školní časopis, sportovní výchova a anglická konverzace.

V 6. a 9. ročníku je zařazena také výchova ke zdraví a výchova k občanství v rozsahu jedné hodiny týdně. Speciálně pedagogická péče je realizována odborným pracovníkem – speciálním pedagogem.

Bezpečnostní témata jsou v rámci tohoto organizačního uspořádání realizována v jednotlivých vyučovacích předmětech v závislosti na jejich obsahovém zaměření a věkových možnostech žáků, a to v průběhu celého základního vzdělávání.

7 Současná realizace bezpečnostní výuky na Základní škole Zdice

Realizace bezpečnostní výuky na Základní škole Zdice je koncipována jako dlouhodobý a systematický proces, který je začleněn do celkového preventivního působení školy. Bezpečnostní témata jsou plánována v návaznosti na minimální preventivní program a jsou rozpracována samostatně pro první i druhý stupeň základní školy s ohledem na věk žáků a jejich vývojové potřeby. Škola pracuje s pojetím bezpečnosti jako průřezového vzdělávacího obsahu, který je rozvíjen v rámci výuky, třídnických hodin, projektových dnů i specializovaných preventivních aktivit v průběhu celého školního roku.

Na prvním stupni je bezpečnostní výuka zaměřena především na vytváření základních návyků a postojů souvisejících s osobním bezpečím, ochranou zdraví a orientací v běžných rizikových situacích. Témata jsou realizována prostřednictvím dopravní výchovy, prevence požárních a krizových situací, práce s emocemi, podpory bezpečného klimatu ve třídě a rozvoje sociálních dovedností. Výuka je organizována převážně interaktivní formou a je integrována do vyučovacích předmětů, jako je prvouka, přírodověda, vlastivěda, čtení a estetické výchovy, aby bezpečnostní témata nebyla izolovaná, ale tvořila přirozenou součást vzdělávacího procesu.

Na druhém stupni se bezpečnostní výuka rozšiřuje o témata odpovídající vyšší míře samostatnosti žáků a jejich postupnému vstupu do složitějších sociálních situací. Preventivní program zahrnuje oblasti týkající se bezpečného klimatu ve třídě, zvládání stresu, duševního zdraví, finanční gramotnosti, rizikového chování a odpovědnosti za vlastní rozhodování. Výuka probíhá formou tematických bloků, besed, diskusí a programů vedených pedagogickými pracovníky školy nebo externími odborníky, přičemž důraz je kladen na aktivní zapojení žáků a možnost vytvářet si vlastní postoje na základě získaných informací.

Bezpečnostní vzdělávání je na škole organizačně zajišťováno prostřednictvím školního preventivního programu, který vymezuje cíle, úkoly a konkrétní aktivity školy v oblasti prevence a bezpečnosti. Pedagogičtí pracovníci se podílejí na realizaci programu jak ve výuce jednotlivých předmětů, tak v rámci třídnických hodin a školních projektů. Součástí systému je pravidelné seznamování pedagogů s obsahem preventivního programu, jejich další vzdělávání a průběžná výměna zkušeností, aby byla zachována jednotnost přístupu při práci se žáky.

8 Výzkum realizace výuky tématu dopravní výchovy a kyberkriminality na ZŠ Zdice

Empirická část práce je zaměřena na zjištění, jakým způsobem jsou na Základní škole Zdice realizována témata dopravní výchovy a kyberkriminality a jak jsou tato témata začleňována do vzdělávacího procesu v souladu s požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Výzkum byl realizován formou kvalitativního šetření prostřednictvím strukturovaných rozhovorů s pedagogickými pracovníky školy.

Rozhovorů se zúčastnilo celkem šest pracovníků školy, konkrétně ředitel školy, výchovná poradkyně pro první stupeň, výchovná poradkyně pro druhý stupeň, metodik prevence, pedagog a asistent pedagoga. Výběr respondentů byl záměrný, neboť se jednalo o osoby, které se přímo podílejí na realizaci bezpečnostního vzdělávání, koordinaci preventivních aktivit nebo řízení školy. Cílem bylo zachytit pohled jak z hlediska vedení školy, tak z pohledu pracovníků odpovědných za prevenci rizikového chování a přímou práci se žáky.

Rozhovory byly vedeny na základě předem připraveného souboru otázek, které směřovaly k objasnění role bezpečnostního vzdělávání v celkovém vzdělávacím procesu školy, způsobů jeho organizačního zajištění, konkrétních forem realizace dopravní výchovy a témat kyberkriminality a k identifikaci faktorů ovlivňujících efektivitu výuky. Otázky byly formulovány tak, aby umožnily respondentům vyjádřit vlastní zkušenosti, hodnocení i návrhy na zlepšení současného stavu.

Získaná data byla vyhodnocena prostřednictvím tematické analýzy. Odpovědi respondentů byly opakovaně pročítány, kódovány a následně seskupovány do významových kategorií, které odrážejí hlavní oblasti týkající se realizace bezpečnostního vzdělávání na škole. Tento postup umožnil identifikovat společné prvky v odpovědích jednotlivých respondentů, stejně jako případné rozdíly v jejich pohledu na danou problematiku.

Z provedené tematické analýzy rozhovorů vyplynuly čtyři základní tematické okruhy, které tvoří strukturu následné interpretace výsledků výzkumu. Tyto okruhy postihují význam bezpečnostního vzdělávání na škole, jeho organizační ukotvení, konkrétní realizaci ve výuce a faktory ovlivňující jeho efektivitu.

První tematická oblast se zaměřuje na postavení a význam bezpečnostního vzdělávání v celkovém vzdělávacím procesu školy. Z výpovědí respondentů vyplývá, že bezpečnostní vzdělávání je vnímáno jako běžná a nutná součást pedagogického působení, která přesahuje rámec jednotlivých preventivních aktivit.

Je spojováno s ochranou zdraví a života žáků, s rozvojem odpovědnosti a se schopností vyhodnocovat rizikové situace v běžném i digitálním prostředí. Bezpečnostní vzdělávání je zároveň chápáno jako nástroj budování bezpečného školního klimatu a podpory sociálních dovedností.

Druhá tematická oblast se týká organizačního a kurikulárního ukotvení bezpečnostních témat. Respondenti opakovaně zmiňovali začlenění požadavků Rámcového vzdělávacího programu do školního vzdělávacího programu a jejich konkretizaci v Minimálním preventivním programu. Významnou roli zde sehrává školní poradenské pracoviště a metodici prevence, kteří připravují roční plány, koordinují preventivní aktivity a poskytují metodickou podporu pedagogům. Bezpečnostní témata jsou rozpracována v tematických plánech jednotlivých předmětů a realizována také prostřednictvím projektových dnů a tematicky zaměřených akcí.

Třetí tematický okruh představuje samotná realizace dopravní výchovy a témat kyberbezpečnosti ve výuce. Dopravní výchova je začleňována především do výuky na prvním stupni a je rozvíjena v rámci vybraných předmětů, projektových dnů i praktických aktivit ve spolupráci s externími subjekty, zejména složkami integrovaného záchranného systému. Témata kyberkriminality a bezpečného chování v online prostředí jsou realizována prostřednictvím třídnických hodin, přednášek odborníků, výuky informatiky a občanské či osobnostní výchovy. Obsahově se zaměřují zejména na ochranu osobních údajů, kyberšikanu, bezpečné používání sociálních sítí, digitální stopu a odpovědnost za online jednání.

Čtvrtá tematická oblast se vztahuje k faktorům ovlivňujícím efektivitu výuky bezpečnostních témat a k možnostem jejího dalšího rozvoje. Respondenti poukazovali zejména na omezenou časovou dotaci, postoje žáků, nedostatečnou spolupráci některých rodičů a rychlý vývoj digitálních technologií. Zároveň byla zdůrazněna potřeba systematičnosti, návaznosti jednotlivých aktivit a dalšího vzdělávání pedagogů. Celkové hodnocení úrovně bezpečnostního vzdělávání na škole je převážně pozitivní, přičemž respondenti jej vnímají jako stabilní a postupně rozvíjené, s prostorem pro dílčí úpravy zejména v oblasti organizace a časového zajištění.

8.1 Postavení a význam bezpečnostního vzdělávání v rámci výchovně-vzdělávacího procesu školy z pohledu realizovaného výzkumu

Tematická analýza rozhovorů ukazuje, že pedagogičtí pracovníci vnímají bezpečnostní vzdělávání jako přirozenou součást výchovně-vzdělávací činnosti školy.

V jejich odpovědích se bezpečnostní témata objevují především ve vztahu k ochraně zdraví žáků, rozvoji odpovědného chování a k postupnému osvojování dovedností potřebných pro orientaci v situacích, které mohou představovat riziko v každodenním životě. Tento přístup odpovídá širšímu pojetí bezpečnostního vzdělávání popsanému v teoretické části práce, kde je zdůrazněna jeho vazba na prevenci rizikového chování a na podporu bezpečného školního prostředí.

Respondenti popisují bezpečnostní vzdělávání jako součást běžného pedagogického působení školy. Jeden z nich uvádí, že *„bezpečnostní vzdělávání považujeme za nedílnou součást výchovně-vzdělávacího procesu. Nejde pouze o prevenci rizikového chování, ale o systematické budování bezpečného školního klimatu a rozvoj odpovědnosti žáků.“*

V tomto pojetí je bezpečnostní vzdělávání spojováno s každodenní pedagogickou praxí a s vytvářením prostředí, v němž se žáci učí rozpoznávat rizikové situace a reagovat na ně odpovídajícím způsobem. Podobný důraz na praktický rozměr vzdělávání se objevuje také v dalších výpovědích, v nichž respondenti zdůrazňují, že bezpečnostní vzdělávání *„chrání zdraví a život, rozvíjí sociální dovednosti a připravuje děti na skutečné životní situace“.*

V odpovědích respondentů se zároveň objevuje představa bezpečnostního vzdělávání jako průběžného procesu, který se neomezuje pouze na jednotlivé tematicky zaměřené aktivity. Bezpečnostní témata jsou podle respondentů přítomna v různých situacích každodenního školního života, například při práci v odborných učebnách, při školních výletech nebo při praktických činnostech ve škole. Jeden z respondentů například uvádí, že žáci jsou pravidelně seznamováni s pravidly bezpečného chování při práci v dílnách, laboratořích nebo při pohybu v prostorách školy i mimo ni.

Takové pojetí odpovídá přístupu, v němž je bezpečnostní vzdělávání propojeno s běžnými vzdělávacími aktivitami a s každodenním fungováním školy.

Součástí pedagogického působení v této oblasti je také systematické seznamování žáků s pravidly bezpečného chování a jejich opakované připomínání v průběhu školního roku. Respondenti uvádějí, že žáci jsou s těmito pravidly seznamováni například na začátku školního roku, před školními akcemi nebo při činnostech, které mohou představovat zvýšené riziko. Bezpečnostní vzdělávání je tak propojeno s výchovným působením školy a s formováním odpovědného přístupu žáků k vlastnímu jednání i k jednání vůči ostatním.

V některých odpovědích se současně objevuje důraz na souvislost mezi bezpečnostním vzděláváním a prevencí rizikového chování. Respondenti upozorňují na skutečnost, že

děti se již během základní školy setkávají s různými situacemi, které mohou představovat ohrožení zdraví nebo bezpečí, ať už v dopravním prostředí, při využívání digitálních technologií nebo v sociálních vztazích mezi vrstevníky. Vzdělávání zaměřené na bezpečnost je proto spojováno s postupným rozvojem schopnosti tyto situace rozpoznat a adekvátně na ně reagovat.

8.2 Organizační a kurikulární ukotvení bezpečnostních témat v kontextu realizovaného výzkumu

Analýza rozhovorů ukazuje, že bezpečnostní témata jsou na sledované škole začleněna do vzdělávacího procesu prostřednictvím několika vzájemně propojených organizačních a kurikulárních nástrojů. Respondenti opakovaně uvádějí zejména školní vzdělávací program, Minimální preventivní program a činnost školního poradenského pracoviště, které společně vytvářejí rámec pro systematickou realizaci preventivních a bezpečnostních aktivit ve škole.

V odpovědích respondentů se objevuje především důraz na návaznost mezi požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a jejich konkrétní realizací v rámci školního vzdělávacího programu. Bezpečnostní témata jsou podle respondentů zapracována do tematických plánů jednotlivých předmětů a dále rozpracována v preventivních programech školy. Jeden z respondentů například uvádí, že *„požadavky RVP jsou zapracovány do ŠVP a konkretizovány v Minimálním preventivním programu“*.

Podobné vyjádření se objevuje i v dalších rozhovorech, kde respondenti uvádějí, že koordinátor školního vzdělávacího programu zajišťuje promítnutí požadavků RVP do tematických plánů jednotlivých předmětů a seznamuje s nimi pedagogický sbor.

Vedle kurikulárních dokumentů respondenti zdůrazňují také organizační zajištění prevence rizikového chování na úrovni školy. V této souvislosti je opakovaně zmiňována činnost školního poradenského pracoviště a metodiků prevence, kteří připravují roční plán preventivních aktivit a koordinují programy zaměřené na jednotlivé třídní kolektivy. Jeden z respondentů například uvádí, že škola má zřízené školní poradenské pracoviště a pro každý stupeň školy je jmenována metodička prevence, která připravuje preventivní programy pro žáky i pedagogy.

Tento přístup odpovídá institucionálnímu ukotvení prevence rizikového chování popsanému v teoretické části práce, kde je zdůrazněna role školního metodika prevence při koordinaci preventivních aktivit.

Organizační rámec bezpečnostního vzdělávání je podle respondentů doplňován také různými školními aktivitami a programy, které umožňují propojit obsah kurikulárních dokumentů s praktickými vzdělávacími situacemi. Respondenti zmiňují například projektové dny, adaptační kurzy, branné dny nebo tematické preventivní programy realizované ve spolupráci s externími institucemi. Tyto aktivity umožňují pedagogům rozvíjet bezpečnostní témata v širších souvislostech a reagovat na aktuální situace ve třídních kolektivech.

V některých výpovědích se objevuje také důraz na průběžné plánování a vyhodnocování preventivních aktivit. Respondenti uvádějí, že preventivní programy jsou připravovány na základě zkušeností pedagogů i aktuálních potřeb třídních kolektivů a že jejich realizace je pravidelně reflektována v rámci pedagogického sboru. Bezpečnostní témata jsou tak začleňována do vzdělávacího procesu prostřednictvím kombinace kurikulárních dokumentů, organizačních opatření a konkrétních pedagogických aktivit.

8.3 Realizace dopravní výchovy a témat kyberbezpečnosti ve školní praxi na ZŠ Zdice

Z odpovědí respondentů je patrné, že realizace bezpečnostních témat ve výuce probíhá prostřednictvím kombinace výuky v jednotlivých předmětech, projektově zaměřených aktivit a spolupráce s externími institucemi. Tento způsob organizace odpovídá charakteru bezpečnostního vzdělávání popsanému v teoretické části práce, kde je zdůrazněno jeho průřezové začlenění do více vzdělávacích oblastí a jeho propojení s praktickými situacemi každodenního života.

V případě dopravní výchovy respondenti uvádějí, že její výuka je soustředěna především na první stupeň základní školy. Dopravní výchova je začleňována zejména do předmětů zaměřených na poznávání okolního světa a na rozvoj základních sociálních a praktických dovedností žáků. Objevuje se například v prvouce, vlastivědě nebo v tělesné výchově a současně je rozvíjena také při školních akcích a mimoškolních aktivitách. Jeden z respondentů například uvádí, že dopravní výchova je realizována „v prvouce, vlastivědě, výchově ke zdraví a během projektových dnů“.

Vedle běžné výuky je dopravní výchova rozvíjena také prostřednictvím praktických aktivit, které umožňují žákům osvojit si pravidla bezpečného pohybu v dopravním prostředí. Respondenti zmiňují například účast žáků na programech pořádaných externími institucemi nebo realizaci tematických projektových dnů. Jeden z respondentů popisuje, že žáci třetích a čtvrtých tříd absolvují dopravní program organizovaný

složkami integrovaného záchranného systému a v rámci školních akcí se setkávají se zástupci těchto institucí.

Tyto aktivity umožňují propojit informace získané ve výuce s praktickými zkušenostmi a napomáhají lepšímu porozumění dopravním situacím, se kterými se žáci mohou setkat mimo školu.

Součást bezpečnostního vzdělávání představují také témata související s bezpečným chováním v digitálním prostředí. Respondenti uvádějí, že problematika kyberbezpečnosti je začleňována především do výuky informatiky, občanské výchovy a výchovy ke zdraví, ale objevuje se také v rámci třídnických hodin nebo tematických preventivních programů. Jeden z respondentů uvádí, že výuka se zaměřuje například na kyberšikanu, digitální stopu, ochranu osobních údajů nebo bezpečné používání sociálních sítí.

Výuka je v některých případech doplňována také přednáškami externích odborníků nebo programy realizovanými ve spolupráci s institucemi, které se věnují prevenci rizikového chování. Respondenti zmiňují například spolupráci s Policií České republiky nebo s dalšími organizacemi zaměřenými na prevenci rizik spojených s využíváním digitálních technologií. Tyto programy umožňují žákům seznámit se s konkrétními situacemi z praxe a rozšiřují školní výuku o zkušenosti odborníků působících v oblasti prevence kriminality a online rizik.

Obsah výuky v oblasti kyberbezpečnosti je podle respondentů zaměřen především na situace, se kterými se žáci setkávají při každodenním používání digitálních technologií. Respondenti zmiňují například ochranu osobních údajů, bezpečnou komunikaci na sociálních sítích, kyberšikanu nebo problematiku digitální stopy. V některých výpovědích se objevuje také upozornění na nadměrné používání sociálních sítí a na potřebu rozvíjet u žáků odpovědný přístup k digitálním technologiím. Jeden z respondentů například upozorňuje na situace, kdy děti tráví na sociálních sítích značné množství času, což se může negativně promítat do jejich školní práce nebo do jejich každodenního režimu.

Realizace bezpečnostních témat ve školní praxi tak probíhá prostřednictvím různých forem pedagogické práce. Bezpečnostní témata jsou začleňována do výuky jednotlivých předmětů, rozvíjena prostřednictvím projektových aktivit a doplňována spoluprací s externími odborníky, což umožňuje propojit vzdělávací obsah s konkrétními situacemi, se kterými se žáci mohou setkávat v běžném životě.

8.4 Faktory ovlivňující efektivitu výuky a možnosti dalšího rozvoje bezpečnostního vzdělávání

Z odpovědí respondentů je patrné, že realizace bezpečnostního vzdělávání je ovlivňována několika vzájemně propojenými faktory, které souvisejí jak s organizací výuky, tak s postoji žáků, spoluprací rodičů a s širším společenským prostředím. Respondenti v této souvislosti často zmiňují především časové možnosti výuky, připravenost pedagogů, postoje žáků k rizikovému chování a úroveň spolupráce mezi školou a rodinou.

Jedním z často uváděných faktorů je časová dotace věnovaná bezpečnostním tématům ve výuce. Respondenti upozorňují na skutečnost, že bezpečnostní témata jsou obvykle začleňována do více předmětů nebo realizována prostřednictvím projektových aktivit, což může vést k omezenému prostoru pro jejich systematičtější rozvíjení. Jeden z respondentů například uvádí, že při realizaci těchto témat se škola potýká především s „časovou dotací a rychlým vývojem digitálních technologií“.

Podobná zkušenost se objevuje také v dalších odpovědích, kde respondenti zmiňují nedostatek času ve výuce a omezené možnosti metodiků prevence při plánování preventivních aktivit.

V některých výpovědích se objevuje také důraz na postoje žáků k rizikovému chování, zejména v souvislosti s používáním digitálních technologií. Respondenti uvádějí, že část žáků vnímá rizika online prostředí jako vzdálená nebo se domnívá, že se jich tyto situace netýkají. Jeden z respondentů například upozorňuje na postoj žáků vyjádřený přesvědčením, že „mně se to stát nemůže“.

Tento přístup může podle respondentů ztěžovat preventivní působení školy a vyžaduje využívání takových metod práce, které dokážou žáky aktivně zapojit do diskuse o rizikových situacích.

Dalším faktorem, který respondenti zmiňují, je spolupráce mezi školou a rodinou. Někteří respondenti poukazují na situace, kdy rodiče nepřikládají bezpečnostním tématům dostatečnou pozornost nebo nemají přehled o tom, jakým způsobem jejich děti využívají digitální technologie. Jeden z respondentů například uvádí, že při realizaci preventivních aktivit se škola setkává s nedostatečnou spoluprací rodičů a s tím, že děti využívají sociální sítě i v případech, kdy jejich věk neodpovídá stanoveným věkovým omezením.

Takové situace mohou podle respondentů snižovat účinnost školních preventivních programů, protože vzdělávací působení školy není vždy podporováno odpovídajícím přístupem v rodinném prostředí.

Respondenti se v rozhovorech vyjadřovali také k možnostem dalšího rozvoje bezpečnostního vzdělávání. V některých odpovědích se objevuje například návrh na posílení prostoru pro preventivní aktivity ve výuce nebo na další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti digitální bezpečnosti. Jeden z respondentů uvádí, že přínosné by bylo například posílení časové dotace třídnických hodin a další vzdělávání pedagogů v oblasti digitálních rizik.

Současně se objevuje také názor, že rozvoj bezpečnostního vzdělávání je do určité míry ovlivňován širšími společenskými podmínkami, například legislativním rámcem regulujícím digitální prostředí nebo přístupem rodičů k používání digitálních technologií dětmi. Jeden z respondentů v této souvislosti upozorňuje na potřebu větší regulace sociálních sítí a na skutečnost, že bez spolupráce rodičů a širšího společenského prostředí mohou být možnosti školy při řešení některých problémů omezené.

Výpovědi respondentů tak ukazují, že efektivita bezpečnostního vzdělávání je spojena s kombinací pedagogických, organizačních i sociálních faktorů, které společně ovlivňují podobu preventivního působení školy i jeho praktické výsledky.

9 Komparace výsledků výzkumu s požadavky k Rámcovému vzdělávacímu programu pro základní vzdělávání

Výsledky realizovaného výzkumu je možné porovnat s požadavky vymezenými v RVP ZV, který představuje základní kurikulární dokument určující cíle, obsah a očekávané výstupy základního vzdělávání. Problematika bezpečnostního vzdělávání, dopravní výchovy a digitální bezpečnosti není v RVP ZV vymezena jako samostatná vzdělávací oblast, ale je začleněna do více vzdělávacích oblastí a průřezových témat. Tento přístup vychází z předpokladu, že otázky ochrany zdraví, bezpečného chování a prevence rizik se přirozeně prolínají různými vzdělávacími obory a mají být rozvíjeny v širších souvislostech školního života.

Výsledky provedeného výzkumu zároveň ukazují, že tento kurikulární přístup se promítá také do praxe sledované školy. Respondenti ve svých výpovědích popisují bezpečnostní témata jako oblast, která není realizována izolovaně v rámci jednoho předmětu, ale je začleňována do různých situací školního života a do více vzdělávacích oblastí. Takové pojetí umožňuje přirozené propojení teoretických poznatků s praktickými zkušenostmi žáků a podporuje jejich schopnost uplatňovat získané znalosti při řešení reálných situací.

Respondenti působící na sledované škole popisují bezpečnostní vzdělávání jako nedílnou součást výchovně-vzdělávacího procesu. Ve svých výpovědích zdůrazňují, že nejde pouze o prevenci rizikového chování, ale také o systematické vytváření bezpečného školního prostředí a rozvoj odpovědnosti žáků při vyhodnocování různých rizikových situací v běžném i online prostředí. Takové pojetí je v souladu s cíli formulovanými v RVP ZV, které směřují k rozvoji odpovědného jednání žáků a jejich schopnosti orientovat se v různých životních situacích.

Respondenti současně upozorňují, že bezpečnostní vzdělávání není vnímáno pouze jako soubor jednorázových preventivních aktivit, ale jako dlouhodobý proces formování postojů a návyků žáků. Pedagogové zdůrazňují význam každodenní pedagogické práce, v níž jsou bezpečnostní témata přirozeně začleňována do výuky i do dalších činností školy. Takový přístup přispívá k tomu, že bezpečnostní témata nejsou žáky vnímána pouze jako teoretická problematika, ale jako součást běžného fungování školního prostředí.

Z výpovědí respondentů je dále patrné, že bezpečnostní témata jsou na sledované škole začleněna prostřednictvím školního vzdělávacího programu, Minimálního preventivního programu a činnosti školního poradenského pracoviště.

Respondenti uvádějí, že požadavky RVP ZV jsou zapracovány do školního vzdělávacího programu a dále konkretizovány právě v Minimálním preventivním programu školy. Preventivní témata jsou realizována v rámci výuky jednotlivých předmětů a také prostřednictvím dalších aktivit, jako jsou projektové dny, adaptační kurzy, branné dny nebo třídnické hodiny. Tento způsob organizace odpovídá principu kurikulární autonomie škol, kdy konkrétní podobu vzdělávacího obsahu rozpracovává škola v rámci vlastního školního vzdělávacího programu.

Z hlediska vzdělávacího obsahu lze bezpečnostní témata identifikovat především ve vzdělávacích oblastech Člověk a jeho svět a Člověk a zdraví. Výsledky výzkumu potvrzují, že dopravní výchova je na sledované škole realizována zejména na prvním stupni základní školy a je začleňována do výuky předmětů, jako je prvouka nebo vlastivěda. Na druhém stupni se tato problematika objevuje například ve výchově ke zdraví a v rámci projektových aktivit. Respondenti současně uvádějí, že škola při realizaci těchto témat spolupracuje s externími institucemi, například s Policií České republiky nebo městskou policií, které se podílejí na preventivních programech pro žáky.

Zapojení externích institucí je pedagogy hodnoceno jako významný přínos pro praktickou složku výuky. Besedy, ukázky a tematické programy vedené odborníky z praxe umožňují žákům lépe porozumět rizikům spojeným s dopravou a uvědomit si důsledky nebezpečného chování v silničním provozu. Tyto aktivity zároveň zvyšují zájem žáků o danou problematiku a podporují propojení školní výuky s reálnými zkušenostmi z každodenního života.

Podobnou souvislost lze pozorovat také ve vztahu k tématům kyberbezpečnosti. Přestože pojem kyberbezpečnost není v RVP ZV vymezen jako samostatný vzdělávací obsah, témata související s bezpečným využíváním digitálních technologií jsou začleněna do více vzdělávacích oblastí. Z výpovědí respondentů vyplývá, že na sledované škole jsou tato témata realizována zejména v rámci informatiky, výchovy k občanství a výchovy ke zdraví, ale také v rámci třídnických hodin. Výuka se zaměřuje například na problematiku kyberšikany, ochrany osobních údajů, digitální stopy, bezpečné komunikace na sociálních sítích nebo na právní odpovědnost v online prostředí. Respondenti současně uvádějí, že škola při realizaci těchto témat využívá také externí programy a metodické materiály zaměřené na prevenci rizikového chování.

Výzkum současně poukazuje na některé faktory, které mohou ovlivňovat podobu realizace bezpečnostního vzdělávání ve školní praxi. Respondenti zmiňují například omezený časový prostor ve výuce, rychlý vývoj digitálních technologií nebo skutečnost,

že někteří žáci mohou rizika online prostředí podceňovat. Dalším zmiňovaným faktorem je také spolupráce mezi školou a rodinou, která může ovlivňovat účinnost preventivních aktivit. Respondenti v této souvislosti uvádějí, že efektivitu bezpečnostního vzdělávání podporuje především systematičnost výuky, návaznost jednotlivých témat, zapojení třídních učitelů a spolupráce s rodiči. Současně poukazují také na význam dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti digitální bezpečnosti a na pokračování spolupráce s externími odborníky.

Lze se domnívat, že významným předpokladem účinnosti bezpečnostního vzdělávání je také otevřená komunikace mezi pedagogy a žáky. Pokud mají žáci možnost o rizikových situacích hovořit a sdílet své zkušenosti, může to přispívat k tomu, že se v případě problému obracejí na pedagogy nebo další dospělé osoby ve škole. Vytváření prostředí založeného na důvěře a vzájemném respektu tak může podporovat otevřenou diskusi o bezpečnostních tématech a napomáhat jejich včasnému řešení.

Z tohoto hlediska lze bezpečnostní vzdělávání chápat také jako součást širšího pedagogického působení školy, které se neomezuje pouze na předávání informací o rizicích. Důležitou roli zde může hrát způsob, jakým jsou tato témata ve výuce prezentována a jakým způsobem je vytvářen prostor pro diskusi a sdílení zkušeností žáků. Pokud jsou bezpečnostní témata součástí běžné komunikace ve třídě a nejsou otevírána pouze při řešení konkrétních problémů, mohou žáci postupně získávat větší jistotu při orientaci v rizikových situacích a při rozhodování o vhodném způsobu jednání. Takový přístup může současně posilovat preventivní charakter bezpečnostního vzdělávání a přispívat k tomu, že žáci vnímají školu jako prostředí, které jim poskytuje podporu při řešení obtížných situací.

Na základě provedené komparace výsledků výzkumu s požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání lze konstatovat, že stanovený cíl práce byl naplněn. Bylo zjištěno, že bezpečnostní témata, včetně dopravní výchovy a kyberbezpečnosti, jsou na Základní škole Zdice začleňována do vzdělávacího procesu v souladu s kurikulárními požadavky a jsou realizována v rámci různých vzdělávacích oblastí i dalších školních aktivit. Výzkum zároveň umožnil identifikovat konkrétní způsoby jejich realizace, organizační zajištění a faktory, které tuto realizaci ovlivňují, čímž došlo k naplnění hlavního cíle práce i stanovených dílčích úkolů.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak jsou témata dopravní výchovy a kyberkriminality začleňována do vzdělávání na Základní škole Zdice a zohlednit, jak škola pracuje s požadavky zakotvenými v RVP ZV. Vedlejším cílem bylo identifikovat nejčastější problémy a překážky, které mohou bránit efektivnímu začlenění bezpečnostního vzdělávání do výuky.

Teoretická část práce se zaměřila na vymezení bezpečnostního vzdělávání ve školním prostředí a jeho postavení v kurikulárním rámci základního vzdělávání. Pozornost byla věnována zejména dopravní výchově, problematice kyberbezpečnosti a rizikům spojeným s využíváním digitálních technologií. Současně byly představeny požadavky RVP ZV, které vytvářejí rámec pro začlenění těchto témat do vzdělávání na základních školách.

Empirická část práce byla realizována prostřednictvím kvalitativního výzkumu založeného na polostrukturovaných rozhovorech s pracovníky školy. Analýza rozhovorů ukázala, že bezpečnostní témata jsou na sledované škole začleňována do vzdělávacího procesu prostřednictvím více nástrojů. Významnou roli zde hraje školní vzdělávací program a Minimální preventivní program, které vytvářejí základní rámec pro realizaci preventivních aktivit a bezpečnostního vzdělávání. Tato témata jsou současně rozvíjena v rámci výuky jednotlivých předmětů, projektových aktivit a třídnických hodin.

Výsledky výzkumu ukazují, že dopravní výchova je na škole realizována především na prvním stupni základní školy, kde je začleňována do výuky předmětů, jako je prvouka nebo vlastivěda, a je doplňována praktickými aktivitami a programy realizovanými ve spolupráci s externími institucemi. Problematika kyberbezpečnosti je naopak častěji rozvíjena na druhém stupni základní školy, zejména v rámci výuky informatiky, výchovy k občanství a výchovy ke zdraví. Výuka se zaměřuje například na témata kyberšikany, ochrany osobních údajů, digitální stopy nebo bezpečného používání sociálních sítí.

Analýza rozhovorů současně ukázala, že realizace bezpečnostního vzdělávání je ovlivňována několika faktory. Respondenti zmiňují především omezený časový prostor ve výuce, rychlý vývoj digitálních technologií a potřebu průběžného vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti digitální bezpečnosti. Dalším faktorem je spolupráce mezi školou a rodinou, která může významně ovlivňovat účinnost preventivních aktivit a způsob, jakým žáci přistupují k rizikovým situacím v online i offline prostředí.

Výsledky výzkumu ukazují, že témata dopravní výchovy a kyberbezpečnosti jsou na sledované škole do vzdělávacího procesu začleňována a jejich realizace vychází z požadavků formulovaných v RVP ZV.

Současně se ukazuje, že realizace těchto témat není založena pouze na formálním začlenění do kurikulárních dokumentů, ale je podporována také každodenní pedagogickou praxí a preventivními aktivitami školy. Bezpečnostní témata jsou rozvíjena prostřednictvím různých vzdělávacích situací, projektových aktivit a spolupráce s externími institucemi, což umožňuje propojit teoretické poznatky s praktickými zkušenostmi žáků.

Zjištění získaná v rámci výzkumu zároveň naznačují, že efektivita bezpečnostního vzdělávání je ovlivňována řadou organizačních a pedagogických faktorů. Patří mezi ně především časové možnosti výuky, odborná připravenost pedagogických pracovníků a také schopnost školy reagovat na nové typy rizik spojených s digitálním prostředím. Významnou roli zde hraje také spolupráce mezi školou, rodinou a dalšími institucemi, která může podporovat systematické působení v oblasti prevence rizikového chování.

Lze se domnívat, že dlouhodobá efektivita bezpečnostního vzdělávání je úzce spojena s jeho systematičností a s tím, jak jsou jednotlivá témata rozvíjena napříč různými vzdělávacími oblastmi. Pokud jsou bezpečnostní témata pravidelně začleňována do výuky a jsou doplňována praktickými aktivitami, mohou žáci postupně rozvíjet schopnost orientovat se v rizikových situacích a přijímat odpovědná rozhodnutí v každodenním životě.

Předložená bakalářská práce tak přispívá k lepšímu porozumění tomu, jak jsou témata dopravní výchovy a kyberbezpečnosti realizována v prostředí konkrétní základní školy. Získaná zjištění mohou být využita jako podklad pro další diskusi o podobě bezpečnostního vzdělávání v základních školách a o možnostech jeho dalšího rozvoje v návaznosti na proměňující se rizika současné společnosti.

Použitá literatura

Literatura

1. ČECH, O. a N. ZVONÍČKOVA. *Nebezpečí kyberšikany: internet jako zbraň?*. České Budějovice: Theia - krizové centrum, 2017. ISBN 978-80-904854-4-0.
2. ČERNÁ, A. a kol. *Kyberšikana – průvodce novým fenoménem.* Praha: Grada, 2013. 208 s. ISBN 978-80-247-4604-3.
3. KAVAN, Š. *Ochrana člověka a společnosti - vývoj vzdělávání v bezpečnostních tématech*. Praha: NLN, 2020. ISBN 978-80-7422-753-0
4. KENDIKOVÁ, J. *Asistent pedagoga*. Praha: Raabe, 2017. Dobrá škola. Inkluzivní vzdělávání. ISB N 978-80-7496-349-0.
5. KNOTOVÁ, D. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014. Pedagogika. ISB N 978-80- 247-4502-2.
6. KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. 2001. ISBN 80-7178-513-x.
7. KOSÍKOVÁ, V. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Grada. 2011
8. KOVÁŘÍKOVÁ, M. *Krizové situace ve škole.* Praha: Grada Publishing, 2016. 128 s. ISBN 978-80-247-2731-8.
9. LÍMOVÁ, L., *Teorie dopravní výchovy*. Karolinum. 2006
10. MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5309-6.
11. MIOVSKÝ, M. *Prevence rizikového chování ve školství.* Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK Praha a VFN Praha: 2015. 328 s. Monografie. ISBN 978-80-7422-392-1.
12. PROCHÁZKA, M**.** *Metodik prevence a jeho role na základní škole.* Praha: Pasparta, 2019. 124 s. ISBN 978-80-88290-28-5.
13. ŠMAHAJ, J. *Kyberšikana jako společenský problém*. Monografie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4227-3.
14. VOLNÝ J., *Didaktika dopravní výchovy na 1. Stupni základní školy*, 1. vydání, Praha: SPN, 1983
15. VOTRUBA, J., *Dopravní výchova v rodině: Několik rad rodičům k přípravě dětí na bezpečnou chůzi a jízdu v provozu*. Fortuna. 2001

Odborné internetové články

1. ANTONIO, B. G. Mainstreaming health and safety in schools: Practical insights from the teachers. Online. *Educational Research and Reviews*. 2015, roč. 10, č. 13, s. 1851-1860. ISSN 1990-3839. Dostupné z: https://doi.org/10.5897/err2015.2252. [cit. 2026-02-10].
2. BENEŠ, M. Kyberbezpečnost jak součást digitální gramotnosti: Jak mohou školy vytvářet podpůrné a bezpečné prostředí z hlediska kybernetické bezpečnosti. Online. *The Literacy, Preliteracy and Education Journal*. 2024, roč. 8, č. 1. ISSN 2533-7890. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/25337890.4734. [cit. 2026-02-10].
3. OTARA, A; KUTE, B.; OMOLO, H. a ADOYO, R. Enhancing Student Safety: Analysis of Teacher Practices on Emergency Incident Response in Public Secondary Schools. Online. *Sage Open*. 2025, vol. 15, no. 3. ISSN 2158-2440. Dostupné z: https://doi.org/10.1177/21582440251357184. [cit. 2026-02-10].
4. SINGH, S. Cyber Crime against school children: Challenges & Solutions. Online. *International Journal of Home Science*. 2020, roč. 6, č. 3. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Shivani-Singh-109/publication/384369850_Cyber_Crime_against_school_children_Challenges_Solutions/links/66f65141b753fa724d4c9a15/Cyber-Crime-against-school-children-Challenges-Solutions.pdf. [cit. 2026-02-10].
5. ZHANG, D.; HUEBNER, E. S. a TIAN, Lili. Neuroticism and cyberbullying among elementary school students: A latent growth curve modeling approach. Online. *Personality and Individual Differences*. 2021, vol. 171, s. 110472. ISSN 0191-8869. Dostupné z: https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110472. [cit. 2026-02-10].

Internetové zdroje

1. ANDRYS, O. *Vzdělávání a optimalizace výuky v oblasti bezpečnostních témat*. Online. 2016. Dostupné z: https://www.rizeniskoly.cz/casopisy/rizeni-skoly/vzdelavani-a-optimalizace-vyuky-v-oblasti-bezpecnostnich-temat.m-2413.html. [cit. 2026-02-10].
2. ANDRYS, O. *Dopravní výchova na základních školách*. Online. 2020. Dostupné z: https://www.rizeniskoly.cz/aktuality/dopravni-vychova-na-zakladnich-skolach.a-6428.html. [cit. 2026-02-10].

3. ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE. *Tematická zpráva Vzdělávání v bezpečnostních tématech: Čj.: ČŠIG-1467/16-G2*. Online. 2016. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Tematick%C3%A9%20zpr%C3%A1vy/2016_TZ_vzdelavani_v_bezpecnostnich_tematech.pdf. [cit. 2026-02-03].
4. EDU.CZ. *Kyberprevence*. Online. Dostupné z: https://edu.gov.cz/digitalizujeme/dalsi-podpora-skolam-a-inspirace/kyberprevence/. [cit. 2026-02-10].
5. KOVAŘÍKOVÁ, M. Revize vzdělávacího obsahu bezpečnostní problematiky pohledem klíčových aktérů kurikulární reformy. Online. *Pedagogika*. 2025, roč. 74, č. 3. ISSN 2336-2189. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/23362189.2024.3212. [cit. 2026-02-03].
6. MŠMT. *NÁRODNÍ STRATEGIE PRIMÁRNÍ PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE NA OBDOBÍ 2019 – 2027*. Online. Dostupné z: https://msmt.gov.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf. [cit. 2026-02-17].
7. MŠMT. *KONCEPCE PŘÍSTUPU MŠMT K BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ VE ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH V REGIONÁLNÍM ŠKOLSTVÍ ČR*. Online. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2021/02/Koncepce-BOZ-1.pdf. [cit. 2026-02-17].
8. NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT. *Člověk, zdraví a bezpečí*. Online. Dostupné z: https://prohlednout.rvp.cz/zakladni-vzdelavani/vzdelavaci-oblasti/czb. [cit. 2026-02-17].
9. NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY. *Podklady k výuce témat dopravní výchovy v základních školách*. Online. 2012. Dostupné z: https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/16447/PODKLADY-K-VYUCE-TEMAT-DOPRAVNI-VYCHOVY-V-ZAKLADNICH-SKOLACH.html. [cit. 2026-02-10].
10. ZÁKONY PRO LIDI. *Zákon č. 561/2004 Sb.: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. Online. 2004. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561. [cit. 2026-02-03].

Seznam zkratek

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Seznam příloh

I. Seznam otázek k rozhovoru
II. Rozhovor metodik prevence
III. Rozhovor ředitel školy
IV. Rozhovor pedagog
V. Rozhovor výchovný poradce 1. stupeň
VI. Rozhovor výchovný poradce 2. stupeň
VII. Rozhovor asistent pedagoga

Přílohy

Otázky k rozhovoru

1. Jakou roli hraje podle Vás bezpečnostní vzdělávání v celkovém vzdělávacím procesu na Vaší škole?

2. Jakým způsobem škola obecně přistupuje k tématům bezpečnosti a prevence rizik u žáků?

3. Domníváte se, že současná podoba RVP ZV poskytuje škole dostatečný prostor pro začlenění bezpečnostně-preventivních témat do výuky?

4. Jak škola pracuje s požadavky Rámcového vzdělávacího programu v oblasti bezpečnostního vzdělávání?

5. Jak je na škole konkrétně začleněna dopravní výchova do výuky?

6. Využíváte při výuce externí materiály nebo spolupráci s odborníky (např. Policie ČR, organizace E-bezpečí)?

7. Ve kterých předmětech nebo aktivitách se dopravní výchova nejčastěji objevuje?

8. Jakým způsobem je do výuky začleňováno téma kyberkriminality a bezpečného chování v online prostředí?

9. Jaká konkrétní témata z oblasti kyberbezpečnosti považujete za nejdůležitější pro žáky?

10. S jakými nejčastějšími problémy nebo překážkami se při realizaci těchto témat setkáváte?

11. Co podle Vás nejvíce ovlivňuje efektivitu výuky bezpečnostních témat (čas, materiály, připravenost učitelů apod.)?

12. Jaké změny nebo opatření by podle Vás mohly přispět ke zlepšení bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole

13. Jak hodnotíte celkově úroveň bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole?

Rozhovor metodik prevence

1. Jakou roli hraje podle Vás bezpečnostní vzdělávání v celkovém vzdělávacím procesu na Vaší škole?
   Bezpečnostní vzdělávání považujeme za nedílnou součást výchovně-vzdělávacího procesu. Nejde pouze o prevenci rizikového chování, ale o systematické budování bezpečného školního klimatu, rozvoj odpovědnosti žáků a jejich schopnosti vyhodnocovat rizikové situace v běžném i online prostředí.
2. Jakým způsobem škola obecně přistupuje k tématům bezpečnosti a prevence rizik u žáků?
   Škola realizuje preventivní témata systematicky prostřednictvím Minimálního preventivního programu. Témata jsou začleňována do výuky (VKO, VKZ, třídnické hodiny), dále prostřednictvím projektových dnů, adaptačních kurzů, branných dnů a spolupráce s externími organizacemi. Důraz klademe na interaktivní formy práce a otevřenou komunikaci.

3. Domníváte se, že současná podoba RVP ZV poskytuje škole dostatečný prostor pro začlenění bezpečnostně-preventivních témat do výuky?
   RVP ZV poskytuje rámcový prostor, avšak konkrétní rozsah realizace závisí na prioritách školy. V praxi je nutné témata cíleně plánovat a systematicky začleňovat do ŠVP, aby nedocházelo k jejich formálnímu naplňování.

4. Jak škola pracuje s požadavky Rámcového vzdělávacího programu v oblasti bezpečnostního vzdělávání?
   Požadavky RVP jsou zapracovány do ŠVP a konkretizovány v Minimálním preventivním programu. Škola dbá na průběžné vyhodnocování preventivních aktivit a reaguje na aktuální potřeby třídních kolektivů.

5. Jak je na škole konkrétně začleněna dopravní výchova do výuky?
   Dopravní výchova je realizována zejména na 1. stupni v rámci prvouky a vlastivědy, na 2. stupni v rámci výchovy ke zdraví a projektových dnů. Škola spolupracuje s Policií ČR či Městskou policií při realizaci preventivních programů.

6. Využíváte při výuce externí materiály nebo spolupráci s odborníky (např. Policie ČR, organizace E-bezpečí)?
   Ano, škola spolupracuje např. s Policií ČR, Městskou policií, Linkou bezpečí a dalšími preventivními organizacemi. Využíváme také metodické materiály MŠMT, ČT edu a další ověřené zdroje zaměřené na prevenci rizikového chování.

7. Ve kterých předmětech nebo aktivitách se dopravní výchova nejčastěji objevuje?
   Nejčastěji v prvouce, vlastivědě, výchově ke zdraví a během projektových dnů. Částečně také v rámci mimoškolních akcí a výletů.

8. Jakým způsobem je do výuky začleňováno téma kyberkriminality a bezpečného chování v online prostředí?
   Téma je zařazováno do předmětů VKO, VKZ a informatiky. Realizujeme také třídnické hodiny zaměřené na kyberšikanu, digitální stopu, bezpečnost na sociálních sítích a právní odpovědnost v online prostředí. Škola reaguje i na aktuální situace ve třídách.

9. Jaká konkrétní témata z oblasti kyberbezpečnosti považujete za nejdůležitější pro žáky?
   Za klíčová považujeme témata kyberšikany, ochrany osobních údajů, digitální stopy, bezpečné komunikace na sociálních sítích a právní odpovědnosti za online jednání.

10. S jakými nejčastějšími problémy nebo překážkami se při realizaci těchto témat setkáváte?
    Nejčastější překážkou je časová dotace, rychlý vývoj digitálních technologií a někdy podceňování rizik ze strany žáků. Výzvou je také sjednocení přístupu rodiny a školy.

11. Co podle Vás nejvíce ovlivňuje efektivitu výuky bezpečnostních témat (čas, materiály, připravenost učitelů apod.)?
    Efektivitu ovlivňuje především systematičnost, návaznost témat, zapojení třídních učitelů a spolupráce s rodiči. Významnou roli hraje také připravenost pedagogů a využívání interaktivních metod práce.

12. Jaké změny nebo opatření by podle Vás mohly přispět ke zlepšení bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole
    Za přínosné považujeme posílení časové dotace třídnických hodin, či VKZ do všech ročníků a další vzdělávání pedagogů v oblasti digitální bezpečnosti a pokračování spolupráce s externími odborníky.

13. Jak hodnotíte celkově úroveň bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole?
    Celkovou úroveň hodnotím jako dobrou a systematicky rozvíjenou. Škola aktivně reaguje na aktuální výzvy a usiluje o vytváření bezpečného a respektujícího prostředí pro všechny žáky.

Rozhovor ředitel školy

1. Jakou roli hraje podle Vás bezpečnostní vzdělávání v celkovém vzdělávacím procesu na Vaší škole?
   Je to nutná součást vzdělávání.

2. Jakým způsobem škola obecně přistupuje k tématům bezpečnosti a prevence rizik u žáků?
   Máme ustaveno školní poradenské pracoviště a pro každý stupeň jmenovánu metodičku prevence rizikových jevů. Kolegyně preventistky připravují roční plán prevence a připravují akce pro jednotlivé třídy i pedagogické pracovníky.

3. Domníváte se, že současná podoba RVP ZV poskytuje škole dostatečný prostor pro začlenění bezpečnostně-preventivních témat do výuky?
   Ano

4. Jak škola pracuje s požadavky Rámcového vzdělávacího programu v oblasti bezpečnostního vzdělávání?
   Je to součást některých předmětů hlavně prvouky, vlastivědy, osobnostní výuky, tělesné výchovy i dalších. Zároveň probíhají připravené akce a projektové dny.

5. Jak je na škole konkrétně začleněna dopravní výchova do výuky?
   Podobně jako předchozí otázka

6. Využíváte při výuce externí materiály nebo spolupráci s odborníky (např. Policie ČR, organizace E-bezpečí)?
   Ano, spolupracujeme, je to v kompetenci metodiček prevence.

7. Ve kterých předmětech nebo aktivitách se dopravní výchova nejčastěji objevuje?
   Podobně jako čtvrtá otázka

8. Jakým způsobem je do výuky začleňováno téma kyberkriminality a bezpečného chování v online prostředí?
   Podobně jako čtvrtá otázka + informatika.

9. Jaká konkrétní témata z oblasti kyberbezpečnosti považujete za nejdůležitější pro žáky?
   Kyberšikana, zneužívání sítí, závislosti.

10. S jakými nejčastějšími problémy nebo překážkami se při realizaci těchto témat setkáváte?
    Konkrétně nevím.

11. Co podle Vás nejvíce ovlivňuje efektivitu výuky bezpečnostních témat (čas, materiály, připravenost učitelů apod.)?
    Čas, nezájem dětí

12. Jaké změny nebo opatření by podle Vás mohly přispět ke zlepšení bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole
    Ani nevím. Myslím, že máme nastaveno dobře.

13. Jak hodnotíte celkově úroveň bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole?
Myslím, že máme nastaveno dobře.

Rozhovor pedagog

14. Jakou roli hraje podle Vás bezpečnostní vzdělávání v celkovém vzdělávacím procesu na Vaší škole?
Úměrnou k situacím.

15. Jakým způsobem škola obecně přistupuje k tématům bezpečnosti a prevence rizik u žáků?
Se žáky jsou vedené besedy, bezpečnostní programy a na hodinách VKO řeší s třídním učitelem.

16. Domníváte se, že současná podoba RVP ZV poskytuje škole dostatečný prostor pro začlenění bezpečnostně-preventivních témat do výuky?
Ano

17. Jak škola pracuje s požadavky Rámcového vzdělávacího programu v oblasti bezpečnostního vzdělávání?
Na škole jsou přítomni metodik prevence a školní psycholog.

18. Jak je na škole konkrétně začleněna dopravní výchova do výuky?
V rámci předmětů například vlastivěda, VKO, TV.

19. Využíváte při výuce externí materiály nebo spolupráci s odborníky (např. Policie ČR, organizace E-bezpečí)?
Oboje je zastoupeno.

20. Ve kterých předmětech nebo aktivitách se dopravní výchova nejčastěji objevuje?
Vlastivěda (1. stupeň), VKO, VKZ (2. stupeň), TV.

21. Jakým způsobem je do výuky začleňováno téma kyberkriminality a bezpečného chování v online prostředí?
V rámci bezpečnostních programů – 2. stupeň se účastní besed.

22. Jaká konkrétní témata z oblasti kyberbezpečnosti považujete za nejdůležitější pro žáky?
Co je kyberšikana, rozdíl mezi vtipem a ubližováním, šíření osobních údajů, šíření fotek, vylučování z online skupin.

23. S jakými nejčastějšími problémy nebo překážkami se při realizaci těchto témat setkáváte?
Podceňování situace, normalizace nevhodného chování, falešné profily – nové technologie.

24. Co podle Vás nejvíce ovlivňuje efektivitu výuky bezpečnostních témat (čas, materiály, připravenost učitelů apod.)?
Dalo by se říct, že ty materiály a připravenost učitelů.

25. Jaké změny nebo opatření by podle Vás mohly přispět ke zlepšení bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole
Proškolit více pedagogických pracovníků

26. Jak hodnotíte celkově úroveň bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole?
Dobrá

Rozhovor výchovný poradce 1. stupeň

1. Jakou roli hraje podle Vás bezpečnostní vzdělávání v celkovém vzdělávacím procesu na Vaší škole?
   Stále důležitější roli, mělo by být běžnou součástí vzdělávání

2. Jakým způsobem škola obecně přistupuje k tématům bezpečnosti a prevence rizik u žáků?
   Dáváme těmto tématům velkou důležitost, jsou každý měsíc začleněny v programu prevence pro každý ročník (uzpůsoben věku dětí)

3. Domníváte se, že současná podoba RVP ZV poskytuje škole dostatečný prostor pro začlenění bezpečnostně-preventivních témat do výuky?
   Nová podoba RVP to určitě umožňuje, školy mají velkou pravomoc uzpůsobit výuku své škole na míru s prioritami, které mají

4. Jak škola pracuje s požadavky Rámcového vzdělávacího programu v oblasti bezpečnostního vzdělávání?
   Minimální preventivní program – každý měsíc program pro jednotlivé ročníky, kde jsou tato témata pravidelně zařazována, minimálně 2x ročně externí lektoři

5. Jak je na škole konkrétně začleněna dopravní výchova do výuky?
   V rámci výuky prvouky, ve 4. ročníku interní instruktor (teoretická část) + 5h praktického výcviku na dopravním hřišti

6. Využíváte při výuce externí materiály nebo spolupráci s odborníky (např. Policie ČR, organizace E-bezpečí)?
   Spolupráce s Policií ČR, HZS, každý rok v rámci branných dnů celodenní akce

7. Ve kterých předmětech nebo aktivitách se dopravní výchova nejčastěji objevuje?
   Prvouka, třídnické hodiny, branné dny 1. stupně ZŠ

8. Jakým způsobem je do výuky začleňováno téma kyberkriminality a bezpečného chování v online prostředí?
   Třídnické hodiny min. 1x za týden, přednášky externích lektorů (min. 2x ročně)

9. Jaká konkrétní témata z oblasti kyberbezpečnosti považujete za nejdůležitější pro žáky?
   Chování v on-line prostoru, ochrana osobních údajů, prevence kyberšikany

10. S jakými nejčastějšími problémy nebo překážkami se při realizaci těchto témat setkáváte?
    Malý zájem rodičů

11. Co podle Vás nejvíce ovlivňuje efektivitu výuky bezpečnostních témat (čas, materiály, připravenost učitelů apod.)?
    Připravenost a odbornost učitelů/lektorů

12. Jaké změny nebo opatření by podle Vás mohly přispět ke zlepšení bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole
    Více učitelů odborně vzdělaných v této oblasti

13. Jak hodnotíte celkově úroveň bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole?
Vzdělávání v této oblasti je v naší škole na dobré úrovni, hodně jsou zapojeni metodici prevence

Rozhovor výchovný poradce 2. stupeň

1. Jakou roli hraje podle Vás bezpečnostní vzdělávání v celkovém vzdělávacím procesu na Vaší škole?
   Žáky učíme bezpečnému chování už od 1. třídy. Vedeme je k dodržování pravidel, jako je pomalá chůze, ohleduplnost ke spolužákům nebo bezpečné zacházení s pomůckami (např. nůžkami). Součástí jsou také sankce za porušení pravidel, zejména v případech fyzického ublížení spolužákovi. Dále žáky učíme bezpečnému pohybu mimo školu, například správnému přecházení ulice během výletů nebo bezpečnému chování při cestování autobusem či vlakem. Na prvním stupni probíhá dopravní výchova, zatímco na druhém stupni se zaměřujeme na preventivní programy. Bezpečnost zdůrazňujeme také při pracovních činnostech v dílnách a kuchyni, kde žáky vedeme k odpovědnému a opatrnému chování. Pravidelně je školíme v oblasti bezpečnosti na začátku školního roku, před výlety, před prázdninami a také při činnostech v odborných učebnách, jako jsou kuchyňky, laboratoře, dílny, tělocvična nebo učebna výtvarné výchovy.

2. Jakým způsobem škola obecně přistupuje k tématům bezpečnosti a prevence rizik u žáků?
   Jako otázka jedna

3. Domníváte se, že současná podoba RVP ZV poskytuje škole dostatečný prostor pro začlenění bezpečnostně-preventivních témat do výuky?
   Ano

4. Jak škola pracuje s požadavky Rámcového vzdělávacího programu v oblasti bezpečnostního vzdělávání?
   Koordinátor ŠVP zajišťuje, že požadavky RVP jsou začleněny do školního vzdělávacího programu. Zároveň s těmito požadavky seznamuje pedagogický sbor a dohlíží na jejich zapracování do tematických plánů jednotlivých předmětů. Metodici prevence koordinují preventivní program a nabízejí třídním učitelům aktivity vhodné pro třídnické hodiny.

5. Jak je na škole konkrétně začleněna dopravní výchova do výuky?
   *Ve 3. a 4. třídě mají žáci dopravní výchovu začleněnou do výuky, přičemž se účastní externího programu nabízeného složkami IZS v okrese Beroun. Každoročně na podzim se v rámci branných dnů žáci prvního stupně setkávají se zástupci složek IZS, kde se učí, jak se bezpečně chovat, v jakých situacích a jak správně komunikovat a požádat o po*moc.

6. Využíváte při výuce externí materiály nebo spolupráci s odborníky (např. Policie ČR, organizace E-bezpečí)?
   Ano, viz předchozí bod

7. Ve kterých předmětech nebo aktivitách se dopravní výchova nejčastěji objevuje?
   Dopravní výchova je součástí výuky v předmětu Prvouka na prvním stupni a Výchova k občanství na druhém stupni. Zároveň se jí věnujeme během projektových dnů ve 3. a 4. třídě a také při všech výletech mimo školu.

8. Jakým způsobem je do výuky začleňováno téma kyberkriminality a bezpečného chování v online prostředí?
   *Projektové dny pořádané metodiky prevence probíhají alespoň jednou ročně, a to formou výstavy, tvorby plakátů nebo přednášky externího odborníka. Na druhém stupni se dále konají třídnické hodiny alespoň dvakrát ročně, přičemž program vede třídní učitel podle instrukcí metodiků preve*nce.

9. Jaká konkrétní témata z oblasti kyberbezpečnosti považujete za nejdůležitější pro žáky?
   Žáky vedeme k tomu, aby nesdíleli citlivé informace na sociálních sítích a chovali se zde slušně, bez používání vulgárních nadávek či projevů šikany. Upozorňujeme je také na nutnost dodržování přiměřeného časového limitu při používání sociálních sítí, protože nadměrné trávení času online může vést například k nedostatku spánku a následným problémům se soustředěním ve škole. Důležitou součástí je i schopnost požádat o pomoc v případě, že se děje něco nevhodného nebo nebezpečného. Zároveň se zaměřujeme na vzdělávání rodičů, kteří často nemají dostatečnou představu o tom, s jakými situacemi se jejich děti mohou na sociálních sítích setkávat.

10. S jakými nejčastějšími problémy nebo překážkami se při realizaci těchto témat setkáváte?
    Problémem je nedostatečná spolupráce ze strany rodičů. Zároveň se setkáváme s tím, že děti využívají sociální sítě i přesto, že jejich věk neodpovídá stanovenému věkovému limitu pro jejich používání.

11. Co podle Vás nejvíce ovlivňuje efektivitu výuky bezpečnostních témat (čas, materiály, připravenost učitelů apod.)?
    Suchá přednáška děti zpravidla nepoučí, protože lákadlo života na sociálních sítích je pro ně příliš silné. Riziko se navíc výrazně nesníží, pokud nebudou sociální sítě regulovány vládními institucemi.

12. Jaké změny nebo opatření by podle Vás mohly přispět ke zlepšení bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole
    Je potřeba mít pravomoci pro regulaci chování na sociálních sítích, protože samotný preventivní program bez možnosti zavádět zákazy, omezení a sankce pro děti i rodiče není dostatečně účinný.

13. Jak hodnotíte celkově úroveň bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole?
    Program hodnotím jako velmi dobrý, nicméně mu nechci věnovat více času, protože bez spolupráce rodičů a podpory legislativy nejsou intenzivnější vzdělávací aktivity dostatečně efektivní.

Rozhovor asistent pedagoga

1. Jakou roli hraje podle Vás bezpečnostní vzdělávání v celkovém vzdělávacím procesu na Vaší škole?
   Chrání zdraví a život, rozvíjí sociální dovednosti, posiluje prevenci, připravuje děti na skutečné životní situace.

2. Jakým způsobem škola obecně přistupuje k tématům bezpečnosti a prevence rizik u žáků?
   Začleněním do výuky např. TV – prevence úrazů, Prvouka a přírodověda – bezpečné chování doma a venku, Informatika – bezpečnost na internetu = vychází z rvp
   Preventivně- Preventivní program školy – metodici prevence plánují různé programy
   Systematicky- spolupráce s odborníky a rodiči
   Výchovně – rozvoj odpovědnosti žáků

3. Domníváte se, že současná podoba RVP ZV poskytuje škole dostatečný prostor pro začlenění bezpečnostně-preventivních témat do výuky?
   Ano

4. Jak škola pracuje s požadavky Rámcového vzdělávacího programu v oblasti bezpečnostního vzdělávání?
   Převádí jej do ŠVP

5. Jak je na škole konkrétně začleněna dopravní výchova do výuky?
   Od 3. ročníku absolvují žáci teoretickou a praktickou část (dopravní hřiště Beroun)

6. Využíváte při výuce externí materiály nebo spolupráci s odborníky (např. Policie ČR, organizace E-bezpečí)?
   Ano, veškeré složky IZS

7. Ve kterých předmětech nebo aktivitách se dopravní výchova nejčastěji objevuje?
   Tělesná výchova, přírodověda, občanská nauka, informatika

8. Jakým způsobem je do výuky začleňováno téma kyberkriminality a bezpečného chování v online prostředí?
   Na toto téma mají žáci vyčleněnou přednášku od odborníka (Policie ČR)

9. Jaká konkrétní témata z oblasti kyberbezpečnosti považujete za nejdůležitější pro žáky?
   Ochrana osobních údajů, kyberšikana, bezpečné používání sociálních sítích, online hrozby, zdravé digitální návyky – být online/ offline

10. S jakými nejčastějšími problémy nebo překážkami se při realizaci těchto témat setkáváte?
    Nedostatek času ve výuce, malá spolupráce rodičů, postoje žáků- mně se to stát nemůže

11. Co podle Vás nejvíce ovlivňuje efektivitu výuky bezpečnostních témat (čas, materiály, připravenost učitelů apod.)?
    Čas, metodik prevence má málo prostoru, postoje žáků, tlak kolektivu

12. Jaké změny nebo opatření by podle Vás mohly přispět ke zlepšení bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole
    Momentálně nedokážu uvést

13. Jak hodnotíte celkově úroveň bezpečnostního vzdělávání na Vaší škole?
    Úroveň se během posledních let zvedla velmi nahoru (nový metodik prevence)